

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vesztaq palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, október 18.

Oroszok súlyos vereséggel az egész fronton.

Csapataink teljes sikert arattak. Budapest, október 17. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvonalai:

Nagyszombatól és Brassótól délre levő határterületen a harci helyzet változatlan maradt. A három ország határán, Dornavatrától délre, olták az ellenséget a Neagrától délre emelkedő magaslatokról. Az Erdős Kárpátokban és a Dnyesztertől délre az oroszok előretöréseit visszavertük.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadcsoportja:

A Narajowka mentén és Wolhyniában a csaták tovább tartanak. Az ellenség mindkét területen ismét súlyos vereségeket szenvedett. Lipnica-Dolnától délre az orosz tömegek éjszakáig rohmoztak a német csapatok állásai ellen, mindhiába és a német testőrszónaljak a visszavetett ellenségnek, ennek árkaig, utánnanyomultak és ott megvetették a lábukat. Az oroszok 36 tiszte, 1900 főnyi legénységet, 9 géppuskát hagytak szövetségeseink kezeli közli.

Wolhyniában az orosz támadások ismét Terstyánszky német-, osztrák- és magyar csapatai ellen irányultak. A leghevesebb tüzelés után delután Pastomyty—Swiniuchy közt, Bubnowtól nyugatra, Zaturczytól délre és Zaturczy—Kisielin közt előretörték az orosz oszlopok. Az ellenség rohamai, az óriási veszteségek ellenére, némely helyen háromszor megismétlődtek, sőt Zaturczytól északra, tiszser. De a tulerében lévő tömegnek támadó ereje sem volt elég arra, hogy a vitéz védőket meggingassa. Az ellenség sehol sem hatolt keresztül. Csapataink teljesen sikert arattak.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Nem volt különös esemény. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Ministerelnökség sajtóosztálya.)

Súlyosan megverték az oroszokat.

(Meghiusult francia és angol rohamok.)

Berlin, október 17. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Albrecht württembergi herceg vezértábornagy arcvonalai:

Az arcvonal sok helyén élénk járőr és tüzéségi tevékenység. Rupprecht

Tizenegyig és nem tovább ...

Néhány héttel ezelőtt történt ... Egy nagy amerikai lapnak a berlini tudósítója jelent meg Vilmos német császár előtt. Bucsuzáskor így szólt hozzá a császár:

— On látta Berlint és Németországot. Látta azt, hogy nekünk csak egy célunk van: — a győzelem! s ennek a célnak alárendelünk mindent ...

Márványba véshető szavak!

Valóban: ez időkben olyanokká kell lennünk, mint a csillagász, ki szomjas vágygyal kutat az égnek egy közelgő ragyogó vándora után. Szemét merően odaszegzi a fényes pont-ra, melynek minden mozdulását, sebességét, távolságát meg akarja fogni, rögzíteni szemének parányi tükreiben. Nincs előtte más, csak ez a csillag! A föld elszárguldozt lábai alól: nem érzi többé. Lárma, zaj, szivek zenéje, éhség, szomjuság nem hatol hozzá; nem hall, nem érez: csak ott él a ragyogó cél sugaras közelében.

Felénk is közeleg egy vakító csodacsillag: a győzelem! Meg kell fogunk, megrogzítanunk. Minden gondolatunknak csak ezzel szabad foglalkoznia s ennek a célnak alá kell rendelni mindent!

Mindent! Némuljon el a lárma a forumokon épügy, mint a nyilvános helyek tükrös termeiben. Etertermekben, kávéházakban, vegye magához mindenki a test szükségleteire szolgáló ételt és italt, aztán menjen tovább, induljon dolgára a nagy cél érdekében. S ha az estebéd is elmúlt, ne következzenek utána üres szórakozás: órákhosszáig tartó lebzselés zene mellett, hju játék, könnyű fiórt, cigarettázó kisasszonyok és kacér asszonyok oldalán. A belügyminiszteriumban, mint értesülünk, most dolgoznak egy olyan nagyszabásu tervezeten, mely az egész országban szigorubbá fogja tenni a — zárórát. Etertermek, kávéházak, mulatóhelyek ezután nem éjjelutáni egy óraker, hanem állítólag már tizenegykor be fogják zárni kapuikat.

Nem sajnáljuk. Az akáclobos falukban, az aranykalászos pusztákon, nagy Magyarország kilencztedrészén eddig se volt szükség zárórára: ott tudták, hogy az éjszakát alvasra adta az isten; a fennmaradó egytizedrész tanulja meg végre, hogy háboru van, hogy csak egyetlen célunk van, amelynek mindent alá kell rendelnünk és ez a győzelem!

De aki győzni akar: győzze le először önmagát!

trónörökös hadseregénél a Somme mindkét oldalán fekvő állásaink egész napon át erős tüzéségi tűz alatt állottak, amelyet erőteljesen visszonzunk. Ellenséges ütegek elhallgattatásánál megfigyelő repülőink értékes szolgálatokat teljesítettek. Este a folyótól északra Gueudecourt és Saily csatlakozó vonalai ellen történtek támadások, a folyótól délre pedig a Fresnes Macaneourtól északra fekvő állásaink ellen. Gueudecourtnál a rohamok zárófüzünkben összeomlottak. Sailynál és Fresnesnél közelharcban hiúsultak meg. Harci repülőink lelőtek hat ellenséges repülőgépet. Ezek közül hármat az ellenséges vonalak mögött. Bölke kapitány ismét két ellenfelét tette harcképtelenné.

A német trónörökös arcvonalai:

Champagneban Lemesiltől északra visszavertünk egy francia előretörést. Argonneok és a Maas területen a tüzéségi harc helyenként élénk volt.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregének arcvonalai:

Lucktól nyugatra Linsingen hadseregének arcvonalai, a Narajowka mentén pedig Böhm-Ermolli vezérezredes arcvonalai erős ellenséges támadások győzelmes eiháritásának színtere volt, amely támadások alkalmával az oroszok, anélkül, hogy bárminő sikert értek volna el, újra tömegszámra áldozták fel embereiket. Így kora reggeltől kezdve ujonnan összevont és újra kitöltött kötelékek tiszser rohmoztak hiába. Hannoveri és braunschweigi csapatok Simiawka és Zubilnó között fekvő erős tüzéségi tűz alatt tartott állásai, valamint Zaturecztól délnyugatra osztrák-magyar vonalak ellen. Este a Prestamyty—Bubnow szakasz ellen heves tüzéségi előkészítés után háromszor megismételt erős támadások következtek, amelyek szintén veszteségteljesen hiúsultak meg. A Bothmer gróf tábornok hadseregének állásai ellen irányzott erős tüzéségi tűz délben a legnagyobb hevességre fokozódott és a sülétség beálltaig tartott, mely idő alatt csak az ismételt ellenséges rohamok szakították meg. Itt is visszavertünk minden gyalogsági támadást és az ellenséget súlyosan megvertük. Testőrlövészek és pomeraniai gránátosok utánnanyomultak a visszavonuló ellenségnek, két kilométer szélességben elfoglalták a legelől levő ellenséges árkokat. 36 tiszte, 1900 főnyi legénységet elfogták, 10 géppuskát zsákmányoltak.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala:

Orosz zászlóaljoknak október 15-én Jamnicánál (Stanislautól északra) végrehajtott előretörése époly kevésse járt sikerrel, mint a Kárpátokban, a D. Comán csuca ellen intézett támadások. Dornavatrától délre csapataink a Neagra szakasztól keletre magaslatokat foglaltak el.

Erdélyi haretér:

A keleti arcvonal szorosain át vezető utakon a románok ellentállást fejtenek ki. A brassói medencétől délre és nyugatra a helyzet változatlan.

Balkán hadszíntér:

Dobrudzsában nincs ujság. A macedonai arcvonalon Gradesnicánál (Monasztirtól délre) a Csernánál és Nidze Planinától északra visszavertünk kis területre szorított támadásokat. **Ludendorff, első főszállásmester.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Orsovánál

uj seregünk alakul?

(Az entente aggodalma Romániáért.)

— Távirati tudósítás. —

Bern. Hervé a következő érdekes cikket írta a román haretéri helyzetről a Victoire-ban; — Erdély egy időre elveszett. Kívánatos, hogy az oláhok ne tudrágán fizessék meg tévedéseiket. A francia lapok folyton hangoztatják, hogy a központi hatalmak győzelmét kitűnő vasuti hálózatuknak köszönhetik, nem pedig a német tömegtámadásnak és a német túzárság fölényének. Ezek a francia katonai kritikusok azt képzelik, hogy a németeknek már nincs elegendő emberük s hogy Falkenhaynnak csak gyöngye hadserege van. Kérdem, gyöngye hadsereg-e az, amely 15 nap alatt az egész román hadsereget kiverte Erdélyből? Ugyan ki fog lenyelni ilyen otromba hazugságot?

Az igazság az, hogy Falkenhayn nagy hadsereggel rendelkezik, hogy Mackensennek, akit a románok nem bírnak kiűzni Dobrudzsából, szintén nagy serege van, amely naponta növekszik és hogy egy harmadik nagy bolgár-német-magyar-osztrák hadsereg van a Dunától délre, amelyet akkor láttunk először akcióban, amidőn a románok elég oktalannul átkeltek a Dunán.

Ezen a három hadseregen kívül egy negyedik hatalmas magyar-osztrák-német hadsereg van alakulóban. Erről a negyedik hadseregről még senki sem beszél, de holtbizonyos, hogy a központi hatalmak hat het múlva egymillió embert fognak Románia ellen küldeni.

A központi hatalmak eleinte meg voltak lepve az oláh hadüzenettől és ezért minden szervező zsenialitásuk ellenére is csak egyenként küldhetik előre seregeiket. Még beletelik néhány hét, míg a harmadik és negyedik seregük is akcióba lép. Annyi bizonyos, hogy inkább elvonnak csapatokat orosz fronttól, csak hogy meggátolják Oroszország és Románia hadseregeinek egyesülését. Románia az egyetlen út, amelyen keresztül Oroszország betörhet Bulgáriába, elérheti Konstantinápolyt és amelyen keresztül megtörheti a blokádot, amely 27 hónap óta elválasztja nyugati szövetségeseitől. Lehet-e gondolni, hogy Németország nem fogja minden erejével ezt a tervet megakadályozni? Aki ebben kételkedik, az hülyeséggel határos vakással van megverve. Egy napot sem szabad vesztegetni tovább és segítségére kell sietni Romániának, mert a Balkánon több baklövést már úgy sem lehet elkövetni.

Hága. A Times írja: Erdély határszélén a hadműveletek az utóbbi napokban ellanyhulni látszanak, azonban ez az ellanyhulás nem jelenti a műveletek folytonosságának megszakadását, csupán újabb fázisát. Bizonyosra lehet venni, hogy mind a két részlől nagy erőfeszítések folynak a hegyi átjárókért.

A román erők jobbszárnya Erdély északkeleti részén önként húzódik vissza és a délen álló balszárny és centrum megvetette lábát a határhegyekben.

Föl lehet tenni azt is, hogy a románok minden rendelkezésükre álló erőt magukhoz vontak és orosz támogatásban részesültek, úgy, hogy defenzív feladatukat épen úgy teljesíthetik, mint Dobrudzsában. Nem szabad azonban túlságos optimizmussal szemlélni az erdélyi operációkat.

A német hadvezetés erőszakolni fogja az áttörést és hegyi háborúra sokkal tökéletesebben rendezkedett be, mint Románia. Ugy látszik, a román hadvezetés most már kevésbé ingadozó, mint erdélyi offenzívája idején és a feladat, amelyet meg kell oldania, sokkal kisebb, mint az előző volt. Műveletei most már defenzív jellegűek.

A balkáni hadszíntér eredményeit nem lehetett belekapcsolni az erdélyi műveletekbe, csupán Sarraill értette meg a parancsoló kényszerűséget és az ő előnyomulásának Románia többet köszönhet, mint a deltavidéken álló hadainak, amelyeknek mozgása korlátozott és ereje még nem akkora, hogy a szembenálló gyűrűt át bírja törni. A napokban véglegesen ki fog alakulni az erdélyi szorosokért való harc és Románia szövetségesei nem minden aggodalom nélkül tekintenek a háboru eme új fázisa elé.

Romániából megszabadult magyarok Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Aradi újságírók utaztak a minap a budapesti gyorsal. Erdélyből jött a vonat, tele utasokkal, akiknek sorában általános feltűnést keltett két, a folyosón álldogáló asszony, akik — nem törődve a bémész tekintetekkel — esőndőben, keservesen sírdogáltak. Az újságírók érdeklődni kezdtek a síró-rívó asszonyok baja, keserve iránt s így tudták meg, hogy menekültek, a felszabadult Brassóból jönnek s mennek, jogy nélkül haza, a Jászságba.

A beszélgetés során derült ki aztán az is, hogy a két asszony a legérdekesebb és legizgalmasabb kalandokon ment át, végig élte az oláhok brassói uralmát, megjárták közben Romániát is, mint elhurcolt internáltak s a legkeservesebb szenvedéseken mentek keresztül, a beözönlő oláh hordák kíméletlen, durva bánásmódja következtében.

— Mindkettőnknek az ura — mondották az asszonyok az „Aradi Közlöny” munkatársának — csendőr volt. Ott éltünk Predeal mellett, egy határmenti faluban, míg férjeink egy esendőr-különítménnyel egy ugynevezett előretolt határ laktanyában teljesítették szolgálatot, úgy, hogy mi csak vasárnaponként látogathattuk meg őket.

— Az oláh hadüzenet napja épen vasárnapra esett szintén és mi mit sem sejtve, semmiről sem tudva, kimentünk férjeinkhez. Itt ért bennünket az oláh betörés, ezen az exponált helyen, ahol az embereink kicsiny csendőr-különítménye őrizte a határt s mint ilyenek, azonnal a legveszedelmesebb helyzetbe jutottak.

— Hatalmas oláh sereg rohanta meg a laktanyát, úgy, hogy a kicsiny csendőr-különítmény még csak védekezésre sem gondolhatott. A betörő oláhok nem törődtek azonban ezzel, hanem a legvadabb, a legbestialisabb gyűlölettel estek neki a csendőröknek, a földre tepertek le őket, agyba-főbe verték s az egyik őrmestert a szó szoros értelmében össze-vissza szurkálták, de úgy, hogy a testén egy tenyérnyi sértetlen hely sem maradt.

— A betört oláhok parancsnoka szemelátára történt mindez s ő adta ki aztán a parancsot, hogy az összes csendőröket — közöttük minket is — összetörve, katonai őrzet alatt Romániába vigyanak. Az összesurkált

csendőrörmestert két oláh szanitéc katoná gondjaira bízta, hogy azok vigyék át a hegyen.

— Amikor a hegy gerincére értünk, az ott őrtálló oláh bakak, meglátva az összesurkált csendőrt, a szanitécekre rivaltak:

— Mit cipelitek ezt a magyar kutyát? Dobjátok be valamelyik szakadékba, pusztuljon ott!

— Mi térdénállva rimádkodtunk a bennünket kísérő katonáknak, hogy engedjék meg, hadd vigyük mi a szerencsétlent. Hosszas könyörgésünkre ezt meg is engedték s így jutottunk el a már Romániában levő Jamnicáig, a hol a határon összefogdosott magyarokat internáltak.

— Sokan voltunk itt, férfiak, gyerekek, asszonyok, csendőr, finánc, mindenféle nép. Az internált táborban bennünket bízták meg az oláh katonák részére való főzéssel. Dolgoznunk kellett, mint a kutyáknak és ha nem voltak megelegedve az étellel, ütöttek-verték bennünket. Végre is nem bírtuk tovább s elmentünk könyörögni a tábor parancsnokának, hogy vitessen minket vissza Magyarországra, ahol nagyobb hasznunkat tudják venni. Jól beszélünk olábul s tolmácsi szolgálatra is alkalmazhatnak. Így vitettek aztán Brassóba.

— Brassóban, az ott székelő oláh hadsereg-parancsnokság tisztii konyhájában alkalmaztak szakácsnökként, de szigorú felügyelet alatt tartottak állandóan s az épületet, ahol főztünk, egy pillanatra sem volt szabad elhagynunk.

— Október 7-én, amikor már nagyon kritikussá kezdett válni az oláhok brassói uralma s kezdődött a fejvesztett kapkodás, már velünk sem törődött senki. Az általános zürzavarban sikerült megszökniünk az épületből s egy magyar családhoz menekültünk, amely a pincében rejtett el. Rettető felelemben itt éltük végig a Brassót felszabadító magyar csapatok három napos harcát, rettegve folytonosan a fölfedeztetéstől. A harmadik nap éjszakáján aztán szabadulhattunk. Brassót visszafoglalták a miénk s mi annyi gyötörődés és kínlás után végre megérhettük, hogy szabadon lélegzhettünk ismét.

— Jelentkeztünk a katonai parancsnokságnál, amely kérésünkre Segesvárra küldött, ott vonatra ültünk s most megyünk haza, a Jászságba, ahol rokonaink élnek.

Aradiak hívőzlete a harotérről. A következő rózsaszínű lapot kaptuk: Mialulirottak üdvözetünket küldjük ismerőseinknek és egyben jelentjük, hogy még jól vagyunk, bár nehéz harcokat állunk ki. De Isten velünk van, mert miénk az igazság és miénk lesz a győzelem. Janauscák Ferenc szakaszvezető, Fritz Miklós szakaszvezető, Buzás Mihály, Eberlein János és Fekete Mihály őrzetők, Kovács István tizedes, Szilágyi János, Deutsch Sándor és Klinger Mihály honvédek.

Kitüntetések. A király az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményes magatartásuk elismerésül Huzly Imre a 300. honvéd-gyalogezrednél beosztott 2. honvéd-gyalogezredbeli tartalékos egészségügyi zászlósának, Ländler Sallamon és Weitzenfeld Jenő, a 6. honvéd-gyalogezrednél beosztott 2. honvéd-gyalogezredbeli tartalékos egészségügyi zászlósoknak, Foltényi Sándor és Takács Lajos, a 300. honvéd-gyalogezrednél beosztott 2. honvéd-gyalogezredbeli tartalékos egészségügyi hadapródoknak az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján, Kovács Jenő századosnak és Panos Aurél főhadnagynak, a 3. honvéd-huszárezredben a hadidiszítványos 3. osztályú vaskorona-rendet díjmentesen és Gróber Károly hadnagynak, a 3. honvéd-huszárezredben, a hadidiszítványos 3. osztályú katonai érdemkeresztet adományozta, egyben megparancsolta, hogy Vámos József, a 2. honvéd-gyalogezrednél beosztott szolgálaton kívüli viszonybeli főhadnagynak és Kiss Miklós, 3. honvéd-huszárezredbeli hadnagynak a legfelsőbb díszítő elismerés tudtul adassék.

Kinevezés. A király Stósz Ernyes tartalékos századost századgazdászati tiszté a 2. honvéd-gyalogezredhez kinevezte.

Berlinből Londonba.

(Riporton Angolországban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Berliner Tageblatt egy évvel ezelőtt doktor Vorst Hansot bízta meg azzal, hogy Angliát és Franciaországot titokban látogassa meg s benyomásairól, ha sikerül neki a határon át és visszaszöknie, számoljon be a lap hasábjain. Amint a nagy világlap mai számában kijelenti, újból sikerült egy személyiséget találnia, hogy Angliába utazzék és alapos tanulmányozás után az ottani viszonyokat a német közönséggel megismertesse. Ez a tudósító egy előkelő semleges államférfiú, néhány nappal ezelőtt angliai látogatásáról visszaérkezett és a Berliner Tageblatt mai számában e nevezetes személyiség tollából a következő cikket közli:

— A Berliner Tageblatt szerkesztőségével való megbeszélés után Angliába utaztam. Az a kívánság, hogy saját szememmel lássam és füleimmel halljam, hogy állanak a dolgok a csatornán túl, nagyon természetes. A háború első hete óta nem voltam Angliában. Kívánsi voltam, milyen változások történtek azóta Londonban. Berlinben meggyőződtem arról, hogy a német főváros milyen egyesült erővel és táradózással, az elhatározásnak mily konok biztonságával hoz meg minden áldozatot, hogy nagy célját elérje.

— Az utazás most egészen más, mint a béke időben. Vlissingenből indultam utnak. De mily nehéz és táradóságos pillanatokat kellett átélnem, amíg vonatamtól a hajóig érhettem. Attól a perctől fogva, hogy a kocsimból le szállva pakkomat egy hordárnak a kezébe nyomtam, addig a pillanatig, amíg a hajóra felszállhattam, mint valami lapdát dobáltak kalauztól kalauzig, határvizsgáló finánetól a rendőrség megbízottjáig. Az egyik nem győzte eléggé átvizsgálni kézitáskámat, csodálkozott bizonyos dolgokon, amelyek nem esodálatra méltóak, a másik papírjaimat olvasgatta gondtal, hogy aztán egy harmadik újra kezdje, a negyedik megfosszon tőle, az ötödik visszaadja nekem.

— Végre a hajó fedélzetem voltam. Kissé felüdültem, végigsétáltam a fedélzeten. A hajó minden eshetőségre felszerelve áll készen. A mentőcsónakok erős köteleken könnyen ringatóznak, készen a gyors lebocsáthatásra. A jelzőágyú a municióval együtt lövésre készen áll. Úres hordóknak száza látható az alsó fedélzeten, a hajó orrán pedig egy drótnélküli Marconi-telegráf vezetéke növeli a biztonság érzését. Utasok mannek, járnak, kelnek, egyedül s párosan körül s beszélnek mindentéle nyelven. A hajó elején épen most beszélnek egy akna-robbanásról s tengeri szerencsétlenségről. Egy szürkeszakállas matróz épen most örvendezteti meg ezzel azt az ideges öreg urat, aki le akar feküdni, de most már nem mer, csak áll és figyel.

— Az éjjeli levegő nedves. A fedélzet s a korlát hideg és csuszós. A behajózás lármája alábbhagyott s úgy gondolom, nyugodtan rogozok most maradhatni. Megyek, felkeresem kabinomat s talán le is fokszem. Jobbra-balra vigyaznom kell, nehogy rátaposzak valakire. A legtöbb utas nem mer lefeküdni, különösen az asszonyok s fejük alá gyomoszólva a ruhane-műt, szerkesztét hovernek a fedélzeten: Odább az árbóc tövében négy férfi horkol, nyilvánvalóan belga munkások. Végül magam is letelepszem egy kötélcsomóra, a fedélzet kemény, a kötelek és ládák még keményebbek, de azért a táradtságtól hamar elalszom. Nem sokáig. Elkészt utasok lármája felébreszt. Majd ismét elalszom, hogy hasonló lármára újra felébredjek.

Napfelkeltekor már teljes erővel haladunk. Az idő szép, jó utazás ígérkezik, a szél alig fúj. Az esteli ideges öreg ur már az étteremben ül, s kávézik, beható beszélgetést folytat a pineérel, hogy mikor érjük el — a veszélyes zónát. A reggel etelik eseménytelenül. Az utazás első részében csak néhány hajóval találkozunk. Az utasok egy része olvas, a másik része ozevegve ül együtt. Az utasok egy-néhánya, kezében a mentőövvel, ül fent a fedélzeten, készen arra, hogy a legkisebb veszélyre a hullámokba ugorjék.

— Utitársaim nagyon érdekesekek. Sok nemzet képviselői. Itt mellettem ül néhány anglo

és skót, északamerikaiakkal beszélgetve. A többség azonban hollandiai üzletember és belga menekült. Távobbb tölem két szegény francia család nézi a nyílt tengert, legtöbbje asszony és gyerek. A hajó előreszén, három vagy négy orosz beszélget, rossz ruhába öltözött emberek, nyilvánvalóan most szöktek meg német fogságból.

Dél felé értük el az ugynevezett veszélyes zónát. Az összes utasok összerolódnak a fedélzeten s várakozásteljesen merednek a vízbe, mintha minden pillanatban akuát látnának. Ahányszor a vezénylő tiszt valamit kiált a matrózoknak, összerézzenek: Itt az akna! Epen az aknamező közepén járhattunk. Ennek a szomorú jelei láthatók is. A víz felszínén néhány szerencsétlenül járt hajónak a maradványai usznak s mennél közelebb megyünk az angol partokhoz, annál tömegesebbek e jelenségek, sőt az angol kikötők előtt egy hatalmas hajóroncsot is felfedezünk, amint oldalt fekszik a vizen.

— Most már társaságban hajózunk. Száz, sőt több hajóval együtt haladunk. Ezek különböző nemzetek hajói, de legnagyobb részt teherhajók és pedig skandináv, holland és brit alkotmányok. Csak olykor-olykor merül fel egy-egy hajó, a mely a belga színeket viseli. A semleges hajók országaik lobogóját viselik árbócaikon s a hajó teste is e színekre van mázolvva. Minden hajón megfigyelhetjük a mentőcsónakoknak nagy számát. A távolban végre felfedezük egy angol torpedó romboló körvonalait, amely keményébből fekete füstöt dobálva, a legnagyobb sietséggel megy előttünk keresztül. Ez az egyetlen hadihajó, amellyel utunkban találkozunk.

— Most látható lett az angol part. A hajón a megkönnyebbülés sóhaja hallatszanak, hogy utunk veszély nélkül folyt le. Egy óra múlva befutunk az angol kikötőbe. Epen olyan, mint más kikötő béke időben. De az üzleti élet mozgalmassága hiányzik. 100 és 100 hajó van itt, amelyek azonban esdésesen pihennek horgonyaikon.

— Nem sokára a kikötés helyén vagyunk. Parancs szavak hallatszanak, egy pillanat múlva horgonyunkat megfogta a kikötő talaja. A vámhivatalnokok a fedélzetre jönnek s egy órai munka után szabadon bocsátják az utasokat. Csatlódás volna azonban azt hinni, hogy ez a szabadon bocsátás azt jelenti, hogy a hajóról eltávozhatunk, Korántsem. Ez csak az ugynevezett csomagvizitálás volt. Most következik a vég nélküli utlevélvizitálás, amely után a katonai hatóság előtt kell megjelennünk. A kérdések özöne zudul az utasokra. Miért jön Angliába? Meddig akar itt maradni? Honnan utazik? Hova megy? Hol utazott ezelőtt? Végre szabad lépni a szegény megkínzott utasnak egy olyan helyiségbe, ahol teljesen levetkőztetik s a hajától kezdve a lábujja hegyéig alaposan átvizsgálják. Végre eltávozhat.

— Végre eltávozhatunk. Megkezdhetjük az utazásunkat London felé.

— Már csaknem sötét volt, midőn vonatunk a tipikusan angol tájon keresztül száguldott, feltűnt, hogy mily kevés állatot lehet most látni a part és London között. Nem úgy mint régen. De nem kevésbé tűnt fel az, hogy a városok, falvak, melyek előtt elrobogtunk, sötétek voltak és kihaltaknak látszottak. Mi ez? kérdeztem magamtól, miért nem szűrődik át ablakomon a régi barátságos meleg fény. Ez a nyomasztó sötétség a légi támadásoknak a jele.

— Végre megérkeztünk Londonba. Aki London a háború előtt ismerte, azt rögtön meglepi a pályaudvarok előtt a esdenség s a néptelenség. Nagyon kevés utas érkezik, vagy utazik el. Autóba szállok a változásnak tompa érzésével. Nedves utcák, tompított fényű lámpák, szinte kísérteties ködös, zavart képet adnak a szemlélő szemébe. Megkönnyebbülve lépek be a szállodába. Ismét formalitások következnek. Hosszú kérdések, az üzlet, az életplány, a tartózkodás oolja felől, irásokat kell kitölteni, aláírni s 24 óra alatt jelentkezni kell minden utasnak a rendőrségen. Felmutattam papírjaimat, rendben találták azokat s megkezdhettem londoni szemlélődéseimet.

VAROS ES, MEGYE.

Száz koronába sem kerül egy öl tüzifa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Messze túllépi és nagy, merész ivben maga mögött hagyja a sablonos városi közigazgatásnak munkakörét az a probléma, amelyet a holnap tartandó közgyűlésön kell megoldania Arad város törvényhatósági bizottságának. Félmillió koronás tüzifa üzlet perfektuálásáról van szó. A háború előtt ez még a lehetetlen mesék országába tartozott volna, de a háború a lehetőségek szűk területére kényszerítette a törvényhatóságokat s ma már, mint Lőcs Rezső helyettes polgármester mondta az Aradi Közlöny tudósítójának, „a két év előtti szatócsokból milliókkal dolgozó nagykereskedőkkel lettünk“.

Körülbelül ezer vagon fának megvétele, illetve eladására tett ajánlatot, mint azt az Aradi Közlöny már megírta, Scheffer Ödön vajdahunyadi vasgyári vállalkozó. A fa a szászvárosi vasúti állomás mellett fekszik és a város által kiküldött szakértők, Vadas Ödön erdő főtanácsos és Oravecz Miklós törvényhatósági bizottsági tag véleménye szerint elsőrendű bükkhasáb, amely megéri a vagononkénti 450 korona árat. A szállítási költség a várost terheli, a fát Aradon a városi fatelepen ölevezve veszi át a város és csak akkor fizeti ki, ha minden vagon hat teljes ölet ad. A gazdasági szék és a tanács a legmelegebben partolják a vételt, mert ezáltal a város közönsége egy egész esztendőre való tüzifával el lesz látva. A közönség körülbelül kilencvenöt-száz koronáért kapna egy öl fát és biztosítva lenne a várható áremelkedés ellen is. Ha a közgyűlés hozzájárul a tanács tervéhez, akkor október végéig perfektuálni kell az üzletet, amelynek megvalósítása attól függ, kap-e a város vasúti kocikat. A fa Aradra szállítása a jövő év május végéig fejeződik be. A szerződés megkötése és aláírása napján nyolcvanezer koronát kell az államvasutak gépgyáranak központi irodájában a városnak deponálnia, egyéb befektetésre nincs szükség, mert az Aradra érkező fát azonnal eladják és az így bevételzett összeggel fizet a tanács.

Egy másik teendője a holnapi közgyűlésnek, hogy a közúti közlekedéshez szükséges gőzmozdonyokat vegye bérbe, továbbá, hogy feliratot intézzen a kultuszminiszterhez, hogy ő építse fel Aradon a második polgári leányiskolát.

Az első és negyedik kerületben Varjassy Árpád és Rámer István halálával megüresedett törvényhatósági bizottsági helyeket választás útján kell betölteni. Varjassy Lajos polgármester azt javasolja, hogy november 12-ére tüzze ki a közgyűlés a választás idejét. Az első kerületben megválasztandó városatyá mandátuma a békekötést követő három hó, elteltéig terjedő időre szól, míg a negyedik kerületben megválasztandó 1919. december 31-ig.

Holnap választ egy irodai segédtestet a törvényhatóság. Három pályázó van és pedig itjabb Institórisz Zsigmond, Kovacsics Gyula és ifjabb Medveczky Sándor.

Folytatlagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1916. évi október hó 18-án délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. Heitz Imre városi irnoknak nyugdíjaztatás iránti kérvénye. Nyugdíj bizottság jelentése Virág István városi gépész nyugdíjazása ügyében.

Dornavatra végleg megszabadult a veszedelemtől.

— Távirati tudósítás. —

Bern. Egy svájci lapban megjelent Brussilow nyilatkozata, melyben a fővezér a következőket mondja:

— A háborúhoz technika kell. A főparancsnoknak ismernie kell a lövészárkokat és a katonákat, hogy tisztában lehessen a küzdelem minden feltételével. Szerinte a háború még sokáig eltart és még súlyos küzdelmek következnek. Szilárd meggyőződése, hogy a végső győzelem az oroszoké és szövetségeseié lesz.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Dornavatra városa emberi számítások lehetősége szerint az ellenségnek invázió veszedelmétől végleg megszabadult. A hármashatárszögben a második oláh hadsereg Gyergyóban történt visszavonulása következtében helyzetünk lényegesen megjavult. Különösen szeptember második felében támadtak az oroszok elkeseredetten,

megkísérelve mindent, hogy Dornavatrát hatalmukba kerítsék. A városban a repülők támadásai csupán jelentéktelen károkat okoztak. *Ma pedig csapataink a várostól keletre mélyen oláh területen állanak, a város a veszedelemtől teljesen felszabadult.*

Az erdős Kárpátokban történt előrenyomulásunknak egyelőre csupán helyi jelentősége van és kizárólag állásaink megjavítását célozza. A Smotrec magaslátinak visszafoglalása csapataink támadási erejének bizonyítéka. A német vadászok állásának megjavítására a Priszlop nyeret is visszavettük. Erőteljes előnyomulásunk felelet volt az oroszoknak Kirlibabánál intézett hevesebb támadásaira. De az erdős Kárpátokban folyó akciók semmiféle összefüggésben nincsenek az Erdélyben történő hadieseményekkel.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Szerdán: Névtelen asszony, először.

Csütörtökön: Névtelen asszony.

Pénteken: Császárné.

Szombaton: Tökéletes asszony.

Shaw Bernát betiltott darabja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A semleges sajtóban általános szóbeszéd tárgya mostanában Bernard Shawnak, a kiváló ír poétának egy szenzációs darabja, amely, — mint tudvalevő — a háború alatt készült el, amelyet azonban sehosem tudott mindezideig előadni. Anglia különben sem akar tudni semmit a gúnyolódó ír költőről, itt-ott egy egy radikálisabb újság néha-napján még közzé adja ugyan egyik-másik cikkét, de már a színházak és felolvasó termek, amelyeknek Shaw valamikor olyan szívesen látott vendége volt, — ridegen bezárják ajtajukat a poéta előtt. Az angol hatóságok Londonban és Dublinban egyenesen betiltották Shaw eme háborús darabjának az előadását, amelyről még az újságoknak sem szabad megemlékezniük. Az angol kormányhatóságnak eme szigorú intézkedése annyira megfélemlítette a színházdirektorokat, hogy még Amerikában sem akadt egyetlen színházi ügynökség sem, amely Shaw darabja előadására vállalkoznék. Az Aradi Közlöny abban a helyzetben van, hogy a darab tartalmát ismerteathassa.

Maga a darab egy rettenetes pamflett a jelenlegi angol viszonyok ellen s hőse egy O'Flaherty nevű fiatal ír önkéntes, aki a frontról hazatérőben nyugalmat és békét vár otthonában, ahol harctéri vitézségéért az angol király Viktoria keresztjét kapja meg.

O'Flaherty feladataul tűzi maga elé, hogy részt vesz abban a propagandában, amely mennél nagyobb számu hadsereget kíván toborozni a háború céljaira Irországból. A cselekmény nagyon vékony s a darab alakjai közül tulajdonképen csak maga a hős és ennek anyja, valamint Tessy nevű jegyese a kidolgozottak s egy penzionált angol tábornok, Sir Pearce Macdigan, egy soványsza, gazdag öreg ur.

A darab beszélgetéssel kezdődik, amely a hős és a tábornok között egy kertben folyik le. O'Flaherty lá van merőre és nagyon skeptiku-

san nyilatkozik a toborzási propagandáról s ezzel mélyen megsérti a tábornokot. Azt mondja, hogy napokon át ácsorog, hazaias beszédeket tart s — ami ennél kellemetlenebb — beszédeket halgat, egy csomó idegen emberrel kezel s a tömeggel együtt élteti a királyt, dalolja a királyhimnusz s a Tipperary-harci dalt. Az az érzése, hogy jobb lenne visszamenni a lövészárkba, ahol legalább kipihenhetné magát.

Shaw hőisével a legkülönbölegbb gorombaságokat mondja el földijeiről és különösen az angolokról, akiknek szemére hányja, hogy a háború alatt az irókkal nagyon rosszul bánnak.

— Az angolok — mondja a hős — a háború előtt nem igen gondoltak arra, hogy hazafiak legyenek. Most, hogy azoknak akarnak látszani, ez a hirtelen jött hazafiságuk úgy hatott, hogy valósággal, mint a megkötyögösödött tyukok rohamnak, beszélnek. De majd csak elfelejtik ezt is, ha vége lesz a háborúnak és vége lesz véle a humbugnak.

A tábornok mélyen felháborodik O'Flaherty beszédjére, de ez sem hat rá.

— Így beszélnek mindnyájan az urak — mondja O'Flaherty — de ez csak hirtelen fellángolás. Ha megint esőnd lesz, megint csak olyan pokolian fognak gondolkodni az embertársairól, mint eddig.

Az anyjával is összevész a hős, aki azt mondja, hogy ő is olyan, mint a többi angol, a kik azt hiszik, hogy ők a legjobbak, ilyenek a németek is, ámbar ők művelt emberek és tudniok kellene, hogy mi az igazság. Az öreg asszony azért is szemrehányást tesz a fiának, hogy az angolok céljaiért szorította be magát katonának. De a fiától erre igazi ir választ kap:

— Én besoroztattam magamat, hogy a franciákkal és oroszokkal harcoljak, de soha sem jutott az eszembe, hogy a franciák és az oroszok más ellen, mint az angolok ellen harcolhassanak.

Az anyát ez a válasz kissé meggyugtatja és csillapítja haragját az a körülmény is, hogy fia révén igen nagy állami támogatást élvez. A mennyasszonyai együtt már számolgatni kezdi, hogy nem lehetne-e még O'Flaherty révén többet keresni. Ez a számítás egy nagy veszekedésbe fullad, amely után a hős visszamegy a tábornokhoz, aki előtt kiönti szíve keserűségét:

— Anyám csak arra gondol — mondja O'Flaherty, — hogy mennyi és milyen nagy pénzüsszeget kaphatna, ha elesnék, a mennyasszonyom viszont arra szeretne rábeszélni, hogy menjek vissza a frontra, ott sebesüljek meg, hogy ezen a réven ő is kapjon valami állami támogatást.

Egy nagy monologgal záródik a darab, amelyben O'Flaherty, elmondja, hogy valamikor azt gondolta, hogy az öreg generális kiváló hadvezéri képességgel megáldott katona, de ma látja, hogy ő sem más, mint egy szomorú, öreg fickó, aki nem ért a hadvezetéshez:

Az ember — monologizál O'Flaherty, — mégis csak egy elégedetlen állat. Egy hónappal ezelőtt még nyugodtan feküdtem kint a lövészárkban és már egyébre sem gondoltam, mint a mi a környezetemben a szemembe ötlött. Egy pár kacsa, egy pár tehén, néhány gránát s egy pár katona pajtás, akiket a gránát agyonütött. Nyugodtan éltam. S mégis hazavágyódtam mert azt hittem, hogy itt még több békében és nagyobb nyugalomban lesz részem. Az anyám és a mennyasszonyom azonban kinyitották a szememet és kijelentem önnek, hogy ma délelőtt, amikor a toborzó asztalnál azt mondtam, hogy vágyódom vissza a frontra, hogy védjem a hazát és a királyt hazudtam, de most már nyugodt lelkiismerettel érzem, hogy csakugyan vissza vágyom a frontra, mert itthon sem jobbak az állapotok, mint ott. És hiába, nekünk iróknak, akik igazán nyugodt emberek vagyunk, csak a harctéri zaj tesz jót.

* A színház hírel. A Névtelen asszony szenzációs színű ujdonságnak holnap, szerdán van a bemutató előadása. Hosszu idők után végre olyan tökéletes darab, a melyben régen volt része a közönségnek. Az ujdonságban a társulat összes tagjai részt vesznek, a vezető főszerepeket Harsányi Margit, Szendrey Mihály, Kifler Lujza, Blidár Vali, Dori T., Delli, Várnai, Kiss Miklós, Győző stb. játszik. A Névtelen asszony egymás után két estére van kitűzve. — Császárné. Pénteken kerül színre az elmúlt színű egyik nagy sikert aratott operettje a címszerepben Horváth Mici, a többi szereplők Járai B., Benkőné, Győző, Járai S., új lesz a Császár szerepében Róna Dezső. — Tökéletes asszony. A heti műsort élénkíti Lehár kitűnő operettje, mely teljesen új betanulással szombaton kerül színre. A főszereplők Horváth Mici, Járai B., Győző, Róna, Járai S., Harold stb.

* Bilincsek. (Vallásérkölesi dráma az Urániában.) A De profundis V. tétele tegnap került bemutatásra a színházban és megállapíthatjuk, hogy sikere nem maradt a többi rész mögött. A hitnek, az emberi lelkek legerősebb kötelekének bilincsekké való fajulása és azután ezeknek a bilincseknek megtörhetetlen ereje jut kifejezésre e képen. A Gettó fia hiába válik világhírű művészsze, hiába akarja eltagadni származását és hitét, ez végig kíséri őt az élet minden útjára és akkor követeli őt áldozatul, a mikor a dicsőség és siker tetőpontjára áll. Mély, bársonyosan sötét az a keret, a melyben ez a dráma játszik és mintegy melegengető sugár hat keresztül a tünülés, hogy az emberek ragaszkodjanak hitükhöz, még akkor is, ha az nem boldogít. A dráma főszerepében Bern Aldor egy magyar származású művész tökéletesen szépet és nemeset produkál. Az ő művészeté is egyedül eseményné avatja a filmet. — Homoculus, című világszenzációra nagymérvű előjegyzések történtek és így ajánlatos, ha a jegyek megváltása végett a közönség csütörtökön délután 3 órakor a mozi irodájában gondoskodik jegyeiről.

Zeneszerző és mecénás

(Készülő irodalmi per.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A galíciai orosz harcok idejében Lemberg-ből Bécsbe menekült Weiskopf Jakab leMBERGI dúsgazdag régiség-kereskedő. Ott kellett hagynia a monarchia egyik legvirágzóbb s ebben a szakmában szinte világhírű üzletét s családjával együtt el kellett futnia a háború durvaságai elől. Weiskopffot már Lembergben úgy ismerték, mint rendkívül finom érzékű, művelt lelkű, mecénáskodó hajlamu uriembert, ki nagy vagyonát nem rejtgette a trezorok méhében a közre nézve gyümölcsözetlenül. Rendkívüli muzsikális természetű ember, ki az élet prózaiságát a zenében furdeti meg, s a kinek a lelke akkor boldog igazán, ha a zene menyei illatával frissíti fel.

Weiskopf nem érezte magát jól Bécsben, a frisebb, élelenebb Budapestre vágyott. S ha ebben az utazásban volt is némi része annak az üzleti feltevésnek, hogy Magyarország kihasználatlanabb területein számos és értékes rejtőzködő műkincset fedezhet föl, nem kevesebb oka lehetett erre nézve az a kívánsága, hogy a friss és fiatalágában szinte tobzódo Budapest zenei életét megismerhesse. A művészetekért általában rajong, hiszen fia, aki most mint tüzérfőhadnagy teljesít frontszolgálatot, egyike a legjelesebb osztrák festőknek.

A dúsgazdag kereskedő a Royal Szállodában bérelt pompás lakást s mindjárt Budapestre érkezése után a művészkörök ismeretségét kereste. A különben zárkózott művészi körök szívesen fogadták, mert közülük — legalább hír-ből — nem egy ismerte az „öreg Weiskopffot”, aki mint egy dinasztianak jelenleg uralkodó tagja vezeti az apáról fiúra másfél század óta szálló hírneves leMBERGI műkereskedést. E zárkózott művészi körökben megismerkedett az Operaház kiváló karnagyával Kerner István-nal, Tangóval s több nagy magyar zenésszel, többek között a filharmonikusok kiváló muzsikusaival. Ezek közül aztán többen és gyakran megfordultak a Royal szállóbeli lakásán, amelynek szalonjában sokszor rendeztek művészien értékes és érdekes házikoncertet.

Ezeknek a házikoncerteknek a leghivebb hallgatója volt egy őszhajú szenzitívareu matrona, Weiskopf felesége, aki fiatalabb korában a leMBERGI Jüdisches Theater primadonája volt. Ki ne emlékezne a régi idők bécsi újságjaiban is gyakran előforduló s mindig az elragadtatás hangján megemlített Wolschein Klára nevére. A nagy művésznő később Weiskopf felesége lett, összehozta őket a zenének s a művészetek többi ágának közös szeretete.

Egy ilyen házikoncerten hívta fel Weiskopf figyelmét nevének egyik Budapestben lakó rokona, egy gazdag lókereskedő, Szász Gerőre. Ez a fiatalember csak nemrég végezte el a zeneakadémiát, ahol ösztöndíjas növendék volt. Tanárai kiváló jövőt jósolnak neki. Elsőrangú muzsikus s intuitív lélek, ki könnyen reagál a reája hulló érzésekre s akinek különösen melódia bősége szikrázóan friss, dúsz és eleven. Emellett klasszikusan képzett zenész, ki a régi nagymesterek hagyományain nőtt a zeneakadémián, de amellett a modern élet jelenségei sem suhantak el leleke felett nyomtalanul. Ezt a képességét még újságíró korából hozta magával és érvényesítette a zenében is, amelyben visszatudja oszálatosan tükröztetni azokat a gondolatokat, amelyek a ma élő ember lelkét úgy futják be, mint a repkény a falat.

Mi sem természetesebb, hogy midőn Weiskopf

a fiatal Szász Gerő e díszétét meghalotta sietett őt a legközelebbi házikoncertjére vendégül meghívni. A muzsikuskok között esodálatos az összetartás, ösztönszerűleg megérzik egymást valamelyes láthatatlanul finom érzékkel s Szász Gerő sietett eleget tenni a dúsgazdag idegen meghívásának. A legközelebbi házikoncerten ott volt s Weiskopf melegen érdeklődött viszonyairól.

— Irodalmi familiából származom — mondta a fiatalember — apám, nagyapám, testvéreim, rokonaim mind csupa szép lélek, fenkölt szellem, irodalomért és művészetért rajongó magyar emberek. A magyar vallásnak, a kálvinizmusnak tővéről sarjadzott familiában csupa püspök és pap élt s talán a világ legszebb írásművéhez, a bibliához való eme közeli lelkirokonosság adta meg családunk karakterét, melynek alapvonása a művészet szeretete. Csupa költő és író a Szász-család, talán csak magam vagyok közöttük hivatásos zenész.

— És mit irt eddig?

— Apró zeneműveken kívül, készen van egy két felvonásos operám.

— Ez már beszéd! — Nem volna hajlandó ebből néhány részletet bemutatni?

A fiatal Szász Gerő zongorához ült s könnyű ujjakkal játszott le az ámuló társaság előtt klasszikusan szép, tiszta, tartalmas zenei egyveleget: Operájának zárt, formációs részleteit.

Az elragadtatás tapsai hangzottak fel s az öreg műkereskedő szeméi megcsillantak. Lelkében egy gondolat érelődött meg, félig üzleti, félig romantikusan művészi s a társaság eltávozása után, ott tartotta magánál Szász Gerőt.

— Nézze fiatal barátom, azt hallom Kerner karnagy urtól, hogy maga ezt a munkáját pályaműnek szánta. Ne küldje be. Ne tegye ki magát a bírálatnak. Ön nagy talentum. Én biztosítom önt erről s teszek önnek egy ajánlatot. Lássan én régiségek gyűjtője vagyok s van egy kézirat gyűjteményem: a világ legnagyobb muzsikusaiknak első kéziratát őrzöm. Akar-e ön e díszes társaságban helyett foglalni. Nem ingyen kérem a művét, hanem megnégyezzem a pályamű összegét. Adok önnek e munkájáért 20.000 koronát. Azzal a feltétellel, hogy a mű az én kizárólagos tulajdonom lesz.

Szász Gerő belement az ajánlatba, hiszen egy kezdő muzsikusknak óriási pénz 20.000 korona.

Itt azonban nem végződött el a dolog. A finálé zajosabb, mint ahogy Weiskopf elképzelte. A Szász familiának író és költő tagjai tudomást szereztek Szász Gerő vásárlásáról, mert az addig szerény viszonyok között élő ifjú ember egyszerre gyönyörű lakásba költözött, esinosan kezdett járni, mint olyan ember, aki — arvivée!

A Szász család im megtudván a valót, Kern Aurélhoz, az Operaház igazgatójához fordult, a ki a család panaszát magáévé is tette.

— Nem fogom annyiban hagyni a dolgot, — mondotta Kern Aurél — Szász Gerőnek, mint zeneakadémiai ösztöndíjas növendéknek erkölcsi kötelessége sikerült munkáját a magyar zeneirodalom fejlődésének elősegítésére nyilvánosan eljétszani, másodsor az operaháznak a kötelessége az, hogy a feltűnően tehetséges fiatal zenészeket támogassa.

S most megindul egy nagy per Weiskopf ellen, hogy Szász Gerő nagyszerű operáját kiadja kezéből s hogy azt az Operaházban előadhassák. Hogy ez mennyiben fog sikerülni, a jövő mutatja meg.

Több százezer korona értékű marha elpredálása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az erdélyi menekülés csapásait csak akkor látjuk a maguk igazi nagyságában, ha a szerencsétlenül jártak vagyona elleni merényletek majd mind napvilágra jutnak.

Az oláh háború kitörésekor a botfalui cukorgyár több százezer korona értékű marhaállományát rábizta Karak Pál béresre, Székoda András, Konusz József, Szép Dánielné, Bernát János, Gyenes Lászlóné, Péter János és Bibó Ferenc hajásárokra. A gyár azt az utasítást adta Karak béresnek, hogy az állatokat lehető gyorsan hajtassa Kolozsvár felé.

Karak azonban visszaélt a gyár bizalmával és a nagyértékű állatállományt a hajásárokkal közös egyetértésben utközben potomáron eladta. Ezer korona értékű marhák száz koronáért adtak tul a hajásárok, de még így is százezer koronánál nagyobb összeget harácsolnak össze.

A botfalui cukorgyár egy ideig türelemmel várt a marhák megérkezésére, amikor azonban hetek múlva sem hallott hírt róluk, a kolozsvári kormánybiztosság útján a kolozsvári ügyészségnél megtette a feljelentést Karak Pál és társai ellen.

A nyomozással Dimény József brassói detektívot bízták meg, aki polgári rendőrök támogatásával három heti szakadatlan munka után kiderítette, hogy a marhákat Karak Pálék Kolozs-, Bars-, Nyitra-, Torda-aranyos-, Kis- és Nagyküküllőmegyében adták el földbirtokosoknak, jegyzőknek és kereskedőknek. Az állatokért átlag értéküknek 10—20 százalékát kapták.

Dimény detektív megállapította, hogy Karakék az állatokon, mint sajátjukon adtak tul. Egy 5000 korona értékű tehén például, a mely naponta 30 liter tejet szolgáltatott, 150 koronáért adtak el. Eladták az örzetükre bízott összes szekereket is, természetesen ezeket is potomáron.

A nyomozó rendőrök a sikkasztó hajásároknál 86.000 koronát találtak, amelyeket lefoglaltak, őket magukat pedig letartóztatták Karak Pál kivételével, aki bevonult katonának. A nyomozás további folyamán az elpredált marhaállományból mintegy 200.000 korona értékűt már szintén lefoglaltak a detektívek. Karak letartóztatását és Kolozsvárra kísérését táviratilag kérték az illetékes hatóságától.

Kenyér- és lisztjegy kiosztás. Varjassy Lajos polgármester közhírré teszi, hogy a november havi liszt- és kenyérgyegyek október 18, 19, 20. és 21-én d. e. 8—12 és d. u. 2—6 óra között fognak kiosztatni. Közhírré teszi egyúttal, hogy az I. számú kiosztó bizottság további intézkedésig nem az Ujtelepi fiúiskolában, hanem a Nádor-utcaiban levő polgári menházban, a III. sz. bizottság a Kossuth-u. iskola helyett az Arvaház épületben, a IV. sz. kiosztó-bizottság a Kasza-utcai ovoda helyett a Sárló-u. 3. sz. alatt levő Hétvezér-vendéglő átengedett helyiségében, végül pedig a VIII. számú kiosztó bizottság a Bercsényi-utcai ovoda helyett a Szt.-Pál-u. 10. sz. alatt Grünwald-féle kávéház helyiségében fog működni.

Ujságot adtak ki az oláhok Brassóban.

(Ferdinánd király bevonulása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Brassó visszafoglalása alkalmából megjelent tudósítások egybehangzóan azt mondták el, hogy sem az oláh trónörökös, sem az oláh király nem voltak a megszállás idején Brassóban. Ezzel szemben Dettay Jenő tisztviselő, aki hat hétig élt az oláh uralom idején a városban, mint szemtanú mondja el *Ferdinánd király bevonulását a városba* és mond el ezenkívül sok, eddig ismeretlen és érdekes részletet a sokat szenvedett város életéből.

— Három nappal a hadüzeret után vonultak be az oláhok Brassóba és csütörtök reggel jelent meg a Continescu tábornok által aláírt plakát, melyet az Aradi Közlöny mai számában szó szerint közölt. Eleinte, amíg a tábornok a városban volt, a lakások kifosztásán kívül más nem történt. De két hét múlva egy izákos őrnagy vette át a parancsnokságot és ezzel szomorú napok következtek Brassóra. Az oláh katonák nemcsak raboltak, hanem az utcán megállították a polgárokat, elvették tőlük pénzüket és aki panaszkodni mert, azt bezárták. Az őrnagy a rablott tárgyak egy részét magának tartotta meg és Romániába szállította.

— Szeptember 12-én megjelent az első oláh nyelvű ujságnak a „Gazetta Transilvaniei”-nek az első száma, amelyet a Brassói Lapok nyomdájában állítottak elő. Ezideig csak oláh nyelvű röpcédulákat osztottak ki a lakosság közt, amelyeken erdélyi előnyömlésüket adták tudtára. Mindig nagy győzelmiükről irtak és érthető, hogy mint szorult össze a szívünk, mikor azt adták hírül, hogy az ellenség már Kolozsvár előtt áll. Az ujság minden nap megjelent, nem hallgatta el az oláhok dobzdzai veszteségeit, de annál jobban henegett az oláhok dunai átkelésével. A magyar parlament üléséről elég részletes tudósításokat hozott svájci lapok nyomán s feltűnő dősséggel közölte az ellenzéki képviselők beszédeit.

— A közbiztonság teljesen megingott és nappal is veszélyes volt az utcán járás. A járőrök maguk fosztogattak. Már nappal kijelölték a kifosztandó üzleteket és lakásokat és éjjel feltörték azokat. A helyzet egyre türethetlenebb lett a magyar és német családok részére, amelyek állandóan féltették az életüket.

— Szeptember 22-én lázas készülődéseket láttunk. Az utcákat szorgalmasan tisztogatták, a házakra oláh lobogók kerültek. Estére már szájról-szájra járt a hír, hogy másnap megérkezik Ferdinánd oláh király. Szeptember 23-án csakugyan be is vonult nagy kíséretével. Ezen a napon a brassóiaknak nem volt szabad az utcán mutatkozniok. A király a pályaudvarról a katonai parancsnokság székhelyére, a vármegyeházára vonult, ahol nagy lakoma volt a tiszteletére. Napközben megnézte csapatai állásait és este elutazott. Ezen az egyetlen napon nem voltak fosztogatások.

— Az első napok után a városban nagy sereg idegen nő jelent meg, akik feltűnő eleganciával öltözködtek. Bukarestből, Jassyból és Brailából jöttek az oláh tisztek után, akik rablott pezsgőből nagy ivásokat rendeztek minden éjszaka olyan lakásokban, ahol zongora volt. Az is megtörtént, hogy egy lakásba még egy zongorát vittek, hogy az orgia még hangosabb legyen. A külvárosban egyes házakban a lakásokat istállókul használták, a butorokat el sem távolították s minthogy később hideg lett, egyszerűen elégették, mert a katonák táztak az istállóban.

— A nagyszabeni vereség után egyre szaporodott a fosztogatás és a brutalitások száma. Nagyon fájt nekik a vereség és rajtuk töltötték ki a bosszújukat. Csapatok jöttek Romániából, sebesülteket hoztak a frontról. Mikor halottuk, hogy megkezdik az általános visszavonulást, felvidultunk egy kissé és ez az oláh katonákat leihatatlan vadságra készítette. Az ellenséges szoldateszka kegyetlen módon megkínította a magyarokat és németeket. Békés polgárokat letölttek az utcán és véresre vertek. Közben nyilvánvaló lett, hogy az ellenség távozni készül. Nagy csapatokban hagyták el a várost és néhány gyárat és lakóházat felgyújtottak. A legvéresebb harcok Bolgárszeg városrészben, valamint a harmadik és hetedik kerületben voltak.

Filipescu és környezete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Niko Filipeszku meghalt. Beteg volt vagy meggyilkolták? Ma még nem tudjuk. Az önzetlen oroszbarát, aki nem szorult rá arra, hogy rubelek garmadájaért izgasson, hogy hazája az entente mellett a háborúba avatkozzék. boldog volt, mikor ama nevezetes augusztusvégi koronatanácsban Románia a háború mellett döntött. Filipeszku, amióta a közügyekbe egyáltalán beleszólása volt, mindenkor ellenese volt a monarchiának. A legtekintélyesebb bojár családok egyikéből származott, nagy földbirtokok tulajdonosa, vagyona, mely több millióra rug, teljesen függetlenné tette anyagilag.

Niko Filipeszku nagy szerepet játszott már akkor, amikor évekkel azelőtt Bukarest polgármestere volt. Ő maga anyagi dolgokban sohasem követett el inkorrekttséget, hiszen erre hatalmas anyagi erejénél fogva rá sem volt szorulva. Olyan emberekkel környezte azonban magát, akik közhivatali minőségükben esáltak, loptak, sikkasztottak, csak hogy jövedelmüket szaporíthassák. Manipulációkat tudta és elnézte, mert szüksége volt ezekre az emberekre, pártját szervezték s a választók szavazatait neki megszerezték. Egyik ilyen csalósa volt Etien Sutzó, egy régi görög családból származó lezüllött dzsentrí. Ez a Sutzó volt Filipeszku polgármestersége idején Bukaresztben a fogyasztási adók igazgatója. Megfordult a legelőkelőbb társaságokban, elegánsan járt, sokat költött, minden ünnepélyen és mulatságon részt vett, versenylovakat tartott, az oláh fővárosban szokásos gyakori virágkocsikorzókra ezeket költött, nagy családját uri módon tartotta el — és mindezt havi 450 lei fizetésből csinálta meg.

Etien Sutzó barátja és famulusa, hivatalban alárendeltje volt Henry Gergel, egy macedóniai származású neme, aki pénzért mindenre kapható volt, választások idején korteskedett, a választások után pedig, mikor a választási pénzekből ellopotott 20—30.000 frankja elfogyott, a legközelebbi választásig rendszerint valami hivatalt vállalt. Így került Sutzó mellé.

Élt Bukaresztben egy magyarországi származású petroleumgyáros, akinek Ploestiben nagy petroleuntelepei voltak, melyeknek termését legnagyobb részben Bukaresztbe hozta. Megjegyzendő, hogy minden száz kilogramm behozott petroleum után a fogyasztási adóhivatal pénztárába tizenöt frankot kellett fizetnie. Ehhez a magyar vállalkozóhoz állított be egy szép napon Henry Gergel és öt oláh mó-

don letegezte, a következő ajánlatot tette neki:

— Te, ungur, te igen sok petroleumot hozol be Bukaresztbe és igen sokszor fizeted a mázsánkénti 15 frankot, hallgass csak ide, akarok neked valamit mondani. A benzín száz kilogramja után csak öt frankot kell befizetni, ha eszed van, ezt a körülményt hasznodra fordíthatod. Nézd csak, Sutzónak most egy kis pénzre volna szüksége, a felesége ugyanis gyermekágyban fekszik, ez pedig költséggel jár. Nem sok kell, mindössze csak 2000 frank. Már most figyelj ide, valahányszor petroleumot hozol be Bukaresztbe, vallj csak be mindig egész nyugodtan benzint, így minden 100 kilogramnál 10 frankot megspórolhatsz. Ha aztán ilyenképen hat-hétezer frank hasznod lesz, akkor egyszerűen visszadod Sutzónak a váltót és minden rendben lesz.

A magyar vállalkozó ebbe az ajánlatba természetesen nem ment bele. Gergel igyekezett rábeszélgni.

— Megbánod te még ezt a napot, te kutya ungur — kiáltott vissza az ajtóból.

Ettől az időtől kezdve Sutzó, Gergel és hivatalnokai kéréseketlenül üldözni kezdték úgy, hogy jobbnak látta a petroleumnak Bukaresztbe való behozatalát egyelőre beszüntetni.

A dolgok illetően állásába azonban sehogy sem akart beletörődni, belenyugodni, gondolta magában, legjobban lesz, ha panaszával felkeresi Etien Sutzó feljebbvalóját. Niko Filipeszku polgármestert s előadja neki a dolog történetét s egyben orvoslást kér.

Filipeszku nyugodtan és látszólag jóakarattal hallgatta meg a panaszt, de azután, mikor a magyar vállalkozó bevégezte mondanivalóját, ingerülten, dühösen felugrott székéről és rákiáltott:

— Nem igaz, nem igaz, amit Sutzóról beszélsz. Hazudsz, Sutzó becsületes, tisztességes tisztviselő. Meg vagyok róla győződve, hogy az ellenkezője igaz annak, amit mondtál. Bizonyosan te tetted neki azt az ajánlatot, hogy petroleumodat benzinnel valld be és így spórolj s most, mert ő a város érdekeit védi és piszkos ajánlatodat nem fogadja el, idejössz hozám és árukkodsz ellene.

A vállalkozó szinte elhűlt erre a nem várt támadásra és akadozva, hebegve, meghökkenve akarta magáról ezt az alávaló gyanút elhárítani. De alig kezdett beszélni, Filipeszku rákiáltott:

— Takarodj ki az irodámból!

Sutzónak mindazonáltal rövid időn belül mégis kitört a nyaka. Az oláh pénzügyi kormányának eszébe jutott ugyanis, hogy érdeklődjék aziránt, milyen módon kezelik a bukaresti fogyasztási adók hivatalánál a befolyt pénzeket. A vizsgálat olyan hirtelen és olyan váratlanul jött, hogy Sutzónak és Gergelnek nem volt idejük a bűnjelöket elhárítani és a könyveket úgy meghamisítani, hogy a visszaélések ne legyenek kideríthetők. A vizsgálat bizony azt derítette ki, hogy a fogyasztási adókból több ezer lei — majdnem negyedmillió — hiányzik. Ezt a pénzt egyszerűen elsikkasztották. Ennek kiderülése után Filipescu már mit sem tehetett bajba került kortesei érdekében és nem tudta megakadályozni azt, hogy Sutzó és Gergel egész bandájukkal együtt börtönbe kerüljenek.

Filipescu nem titkolta, hogy sajnálja Sutzó bajbajutását s a sikkasztást, bárha az olyan óriási mérvű volt is, igen anyhém ítélte meg. Egy beszélgetése alkalmával méltán jegyezte meg francia nyelven:

— Ah, le pauvre Etienne, il n'a pas résister! Szegény Etien, nem tudott ellenállni a pénznek.

Petrozsénybe várták az oláhok Ferdinánd királyt.

(Beszélgetés a volt román polgármesterrel.)

— A magyar-román határról hazatért munkatársunktól. —

A lapok megemlékeztek már arról, hogy amikor az oláhok augusztus 28-án bevonultak Petrozsényba, azonnal hozzáfogtak az oláh közigazgatás szervezéséhez. Már 29-én polgármesterré nevezték ki Pop Emil petrozsényi vaskereskedőt, aki a legelső és legutolsó polgármestere volt a Romániához csatolt eme jelentékeny magyar városnak. Most volt alkalom beszélni a polgármesterré kinevezett kereskedővel, aki az oláhok uralmáról és a saját működéséről a következő, eddig nyilvánosságra nem került részleteket mondotta el:

— Amikor az oláhok bevonultak, azonnal kerestek megfelelő embert a polgármesteri állásra. Mivel csak kevesen maradtunk Petrozsényban, az intelligensebb elemek közül rám esett választásuk, mert engem elég fiatalnak és elég mozgékonynak tartottak erre a nehéz állásra. Moica tábornok maga elé hivatott és kézbesítette a kinevezési okmányt, amely nem volt egyéb, mint egy tenyérnyi nagyságú piros kartonlap, amelyet még most is magamnál hordok. (Pop fel is mutatta nekem az aradi löverseny jegyekhez hasonló kis piros kartonlapot: a polgármesteri kinevezési okmányt.) Moica tábornok 15 esztendővel ezelőtt Erdélyből szökött ki Romániába. Ő akkor a mi hadseregünkben, mint százados szolgált, azonban odakint fényes karrierral kecsegtették. Moica jól ismerte a petrozsényi és általában az erdélyi viszonyokat. Kivüle Cocorescu ezredes tartózkodott Petrozsényban, ő azonban a hadműveleteket vezette. Erdélyi származású és a szülei is Erdélyben laknak Comsa oláh hadnagynak, aki csak 2 évvel ezelőtt szökött meg Erdélyből; ő is a petrozsényi oláh csapatokkal együtt érkezett hozzánk. Mindjárt a hogy megérkezett az oláh tisztikar, megkezdtek a rémhírek terjesztését. Cocorescu és törzskara Romániából érkezett olyan táviratot mutatgattak, melyben az állott, hogy királyunk lemondott és hogy a bolgár királyt deionizálták és a román csapatok már Szófia körül portyáznak.

— Általában egész őszintén mondhatom, hogy az oláhok első itt tartózkodásuk alkalmával igyekeztek tisztességesen viselkedni, mert parancsnokuk szigorú utasítást adott erre és aki megszegte a parancsot, azt kíméletlenül megbüntették. Az üzletek zárva voltak és attól a kereskedőtől, aki nem menekült el, vagy készpénzért, vagy utalvány ellenében vásároltak. Én néhány száz lei ára árucikket adtam el készpénzért, azonkívül 3000 lei értékű bont kaptam, amelyért szintén vasedényeket kellett adnom. Hogy mennyi értékük van ezeknek a bonoknak, most azt magam sem tudom. Az oláh tábornok folyton arra biztatott, hogy nevezzen meg, kiket tartok árulóknak a petrozsényi és a környékbeli lakosok közül. Én kijelenttem, hogy közöttünk nincsenek árulók és így senkit sem bántalmaztak. Arra is biztatott, hogy fogassam el ellenségeimet, mert most akár ki is végeztethetem őket. Én azonban nem éltem a pünkösdi királyság adta hatalmammal. Általában borzasztó munkát róttak rám. Folyton azt kívánták, hogy élelmicikkeket, lovakat, teheneket teremtsék elő nekik. Én kijelenttem, hogy kívánságukat nem tudom teljesíteni, mire korbáccsal fenyegettek meg. Azt mondták, én vagyok a polgármester, előttem semmi sem lehet kivihetetlen. Az utcák tisztántartására nagy súlyt helyeztek, éjjel-

nappal söpörtetni kellett és ha valamely melékutcában egy kis pocsolyát láttak, durván összeszidták. Azt mondták, hogy nemsokára megérkezik Ferdinánd román király s ezért kell tisztán tartani a várost. Előre figyelmeztettek, hogy a királyt fekete frakkban nekem kell üdvözölni, tehát gondoskodjam megfelelő öltözetről.

Nagyon mulatságos volt, amikor kivonulásuk előtt az oláh tiszték panaszkodtak Merisor község lakóira. Őket gyanúsították azzal, hogy állásaikat elárulták a mi katonáinknak.

— Mi eljöttünk, — mondták — hogy felszabadítsuk őket, ők pedig hálátlanul elárultak bennünket és kémkedtek ellenünk. Ha még egyszer vissza jövünk, elevenen égetjük meg mindnyájukat.

— A román uralom szeptember 24-ig, vasárnapig tartott. Két nap előtt érkezett meg egy csendőrezredes, akinek az lett volna a feladata, hogy megszervezze a Zsil völgyének teljes rendészeti védelmét. Utána Romániából közigazgatási tisztviselők jöttek volna, hogy organizálják Hunyadmegye eme részeinek oláh közigazgatását. Szeptember 28-án már nagyon idegesek voltak az oláhok, mert közeledni érezték felmentő csapatainkat. Parancsot adtak nekem, hogy vasárnapra tereljem össze Petrozsény minden férfitalosságát a 16 évestől 50 évesig, mert magukkal akarták vinni őket. A parancs végrehajtására azonban nem került a sor, mert 24-én, vasárnap reggel már elfutottak a városból. Az utóbbi napokban az utcán csak hivatalos engedéllyel lehetett közlekedni. Én állítottam ki az engedélyeket és a tábornok írta alá azokat. Aki engedély nélkül járt az utcán, azt elfogták és Romániába harcolták, 2000 ilyen igazolványt állítottam ki. Kivonulásuk előtt velem is még nyersebben bántak és gyakran éjjel is felköltöztek, hogy legyenek segítségükre a rekvirálásoknál. Ha ellenkeztem, azzal gyanúsították, hogy áruló vagyok. Schmidt ágostai evangélikus segédlelkész hadimunkára akarták elepelni, azonban a polgármesteri garanciám mellett szabadon engedték. Amikor 24-én kivonultak, még szerették volna felgyújtani a várost, nagy szívségükben azonban ezt nem tudták elvégezni. Piek Samu takarékpénztári pénztáros házáat felgyújtották, mi azonban eloltottuk a tüzet és oltás közben a kivonuló oláhok gépfegyverrel tüzeltek rájuk.

— Amikor október 2-án újból sikerült visszatérni az oláh csapatoknak Petrozsénybe, én már nem vártam be őket, mert nekem elég volt a polgármesteri „dicsőségből”. Az ittmaradt néhány száz embertől hallottam utólag, hogy halálra kerestek engem, és mert nem találtak, azt mondták, hogy áruló vagyok, azért nem mertem bevárni az ő visszatérésüket. Bosszúból üzletemet ki is fosztották. Egyébként az egész környéken az a hír van elterjedve, hogy engem kivégeztek. Olyanok is akadtak, akik látták az én kivégzésemet. Ha a második román invázió előtt el nem hagyom Petrozsényt, akkor valószínűleg magukkal harcoltak volna Romániába, vagy esetleges valamely jelentéktelen ürüggyel csakugyan kivégeztek volna, mert vereségüket nem a saját győngeségüknek s a mi csapataink hőességének tulajdonították, hanem árulást

sejtettek s az árulókat halállal szokták büntetni.

Pop Emil ezután átadta nekem azt a hivatalos levelet, amelyet polgármestersége idején Bukarestből küldtek neki, mint polgármesternek. A levél címzése rendkívül érdekes és magyarra fordítva így szól: „Polgármester urnak Petrozsény Románia.” A levelet a tábori posta kézbesítette Pop Emilnek. Ez volt az első és remélhetőleg utolsó levél, amelyet a Romániába bekebelezett Petrozsénybe küldtek Bukarestből.

B. L.

Vége a Monasztir-álmoknak.

— Távirati tudósítás. —

Szófia. Sarrailnak az a stratégiai terve, hogy tuleróvel lepje meg a bolgár csapatokat és hogy észrevétlenül a déli frontot tegye meg főhadiszintérrül, úgy látszik teljesen csődöt mondott, mert a bolgárok, noha két fronton kell harcolniuk, gondoskodtak róla, hogy a déli front elég erős legyen. A macedoniai harcveronalon a helyzet ma teljesen megváltozott. Nemcsak azért, mert ennek a frontnak a jelentősége és fontossága megnövekedett, hanem mert az ellenséget a frontnak minden pontján teljesen megverték. Az egyesült szerb és francia csapatok, melyeket kitűnő angol tüzérség támogatott, hosszú és nagyszabású tüzérségi előkészítés után tömegtámadásokat kíséreltek meg. A bolgár csapatok állták ezeket a rohamokat és azokat az erős szerb támadásokat is, amelyek a múlt heti sikertelenség után nagyobb mértékben megismétlődtek. A bolgár vonal most lényegesen erősebb.

Október 14-én és 15-én ismét heves támadások voltak a monasztir-kolpechtinai vonal és a monasztiri vasutvonal mentén. Éjjel-nappal támadtak a francia tüzérség által előre hajtott szerb tömegek és a Monasztirba vezető uton, amelyről az entente azt álmodta, hogy ezen vonalnak be a győztes szerbek újra visszafoglalt országukba, száz számsra fekszenek a szerb hullák. A Cserna melletti harcokban felhasználták a tiroli hegyi háború tapasztalatait. A magaslatokra feltörő szerbeket kőlavínakkal dobták vissza és egy szerb zászlóalj teljesen elpusztult ezen a helyen. Az energikus és elhatározott hadvezetés eredményeként napról-napra mutatkozik a macedoniai helyzet javulása. A szerb hadsereg, mely az offenzíva kezdetén hatvanötezer emberből állott, ma már sokkal kisebb és a Monasztir-álmot ugylátszik véglegesen el van intézve.

Szófia. Sarrail óriási áldozatokkal némi előnyöket vívhatott ki magának, de Monasztir előtt megállásra kényszerült. Monasztir városától minden veszély távol áll. Sarrail francia frontján állóharcok kezdődtek. Az angol frontreszen, mivel az angolok a Strumánál még semmiféle eredményt nem értek el, a pozíciós küzdelem csak később veszik kezdetüket. A dobrudzsai fronton szintén ellanyhult a harci tevékenység, noha itt is, mint a Macedon fronton, álló harcok fognak bekövetkezni.

A francia szocialisták bekefelelel. Rotterdamból jelentik: A német szocialistáknak Scheidemanntól tolmácsolt javaslatára, hogy statusquo alapján megköthetővé tegyék a békét, a franciák az Humaniteben azzal válaszolnak, hogy Elzász-Lotharingiát követelik vissza.

HIREK.

Éjjel tizenegy órakor zárják
a kávéházakat, vendéglőket?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A belügyminiszteriumban, az egész magyar társadalmat, különösen annak vendéglőben élő részét, közelről érintő kérdésben vannak gyakori tanácskozások. A háború nemesak gazdasági, de a társadalmi erők ökonomiáját is parancsára tette és amikor a kormány ez év március 15-én kiadta azt a rendeletét, amellyel a kávéházak és vendéglők záróját éjjeli egy órában állapította meg, Sándor János belügyminiszter a rendelet által sújtott kávéosok deputációjának azt mondta, hogy „lesz ez még rosszabbul is, lesz ez még szigorubbban is”. Ezek a most folyó tanácskozások annak a módját keresik, hogy miként lehetne az egész országban egyöntetűen ezt a szigorubb rendet megteremteni.

Az Aradi Közlöny tudósítója jó forrásból arról értesült, hogy a megoldást már megtalálták és ez állítólag az lenne, hogy az összes kávéházak és vendéglők záróját éjjel tizenegy órára korlátozzák. Ez, a társadalmunk életébe mélyen belevágó intézkedés az illetékes körök véleménye szerint azért válik szükségessé, mert különösen a fővárosban, az éjjeli időszakban rendkívül nagy az élelmiszer-fogyasztás, amit a vezető körök teljesen fölöslegesnek és megtakaríthatónak tartanak. Hivatkoznak arra is, hogy Németországban és Ausztriában elrendelték a tizenegy órai zárást és a közönség zugolódás nélkül mondott le az éjszakai élvezeteiről, mulatságairól, belátva, hogy a világháború harmadik esztendejében az idők súlyos komolyságához mérten minden felesleges erő és anyagmegtakarítás csak elősegítheti és közelebb hozhatja azt a végecélt, amelyért már annyi millió ember vére folyt és amely elérése nélkül fegyvereink nem pihenhetnek el. A győzelem érdekében meg kell hozni minden áldozatot azoknak, akiknek ez a záróra lemondást jelent az élvezetekről, a szórakozásról, a pihenésről, azoknak is, akiknek lemondást jelent sok és fényes jövedelemről.

Ha ez a terv megvalósul, akkor az említett forrás szerint már november elején Nagy közepén életbe is lép a kibocsátandó miniszteri rendelet.

Oláh hadosztályparancs.

(Távirati tudósítás.)

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A 11. oláh gyalogos hadosztály parancsnokának szeptember 28-áról keltezett 60-as számú napiparancsa, amely német katonák kezébe került, éles világosságot vet az oláh katonák magatartására. A napiparancs szóról-szóra a következőket mondja: 1. Az utakon a rend nyomorúságos. Az utakon az oszlopok vezető nélkül vonulnak. A kocsik teljes rendtelenségben annyira elzárják az utat, hogy még az egyes lovasoknak is nehéz itt mellettük eljutniok. Csendőrt láttam eleget, de rendet nem.

2. Minden katonát, akiről megállapítják, hogy maga lött a kezébe vagy lábába, minden nap az első rajvonalba kell állítani, még pedig fegyvertelenül, hogy az ellenség felője.

3) Minden tisztet, aki a front mögött tartózkodik csendőröknek kell támogatni abban, hogy a szökni készülőket elfogják és a legelső tűzvonalba állítsák. 4) A sebesültek elszállítása gyakran teljesen szokatlan módon történik. A súlyosan megsebesült katonáknak gyakran gyalog kellett menekülniök és han-

gos jajveszékkelükkel és kiabálásukkal megzavarták és aggodalomba ejtették a harcso-kat. 5) Az arcvonal mögött, a völgyben rendfokozattal bíró katonákat találtam, akik írásmunkával foglalkoztak. Egy francia századosra, aki bennünket kísért a hadvezetésnek ez a módja nagyon kínos hatást tett. Az ütközetekben minden rendfokozattal bíró katonáknak részt kell vennie. Az irodai munka rá ér a harcok után is.

Még egyszer figyelmeztetem az összes vezetőket, hogy feltétlenül szükséges a tisztnek és a legénységnek a bátorságát szakadatlanul fokozni. Az ellenségnek, amellyel szemben állunk rossz gyalogsága, csak kevés tü-zérsége van és huszezer emberrel, erős tü-zérséggel, mellyel mi rendelkezünk csodát művelhetünk és lemoshatjuk az elmúlt napok gyalázatát. Ecorescu ezredes a 11. hadosztály parancsnok Marerescu alezredes, törzskari főnök.

Küthy Lajos báró a közéletmezésről.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapestről táviratozza tudósítónk: Egy fővárosi hírlapírónak ma alkalma volt beszélni Küthy Lajos báróval a közéletmezési hivatal kiszemelt vezetőjével, aki többek között a következőket mondotta:

— Az összes központok, sőt még a Haditermék is a közéletmezési hivatalba osztatnak be. Az életmezést illetőleg a kilátások nem valami fényesek, de meggyőződésem, hogy sok mindennel lehet segíteni.

Majd kijelentette, hogy el fogmin-dent követni a közéletmezés kifogás-talansága érdekében, de csodákat nem lehet művelni.

— A pápa levele a királyhoz. Római je-lentések szerint Vaffré di Bonzo, az új bécsi nunciusz megbízólevelén kívül a pápának Ferenc József királyhoz intézett magánlevelét is viszi Bécsbe.

— Kiténtetett kórházigazgató. A király dr. Neumann Manó Krassó-Szörény vármegyei kórházi igazgató-főorvosnak, a közegészség-ügyi szolgálat terén kifejtett buzgó és eredmé-nyes működése elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— Csécsi Nagy Imre kiténtetése. Csécsi-Nagy Imre ezredes, a nagyváradi honvédhuszárok vitéz parancsnoka, a háború alatt most már harmadszor van a harcúterén, ahol derek huszárai élén szerzi a dicsőséget a magyar fegyvereknek. Csécsi Nagy Imre vezetése mel-lett a nagyváradi honvédhuszároknak már nem egy diadalmas fegyvertényét könyvelte el a világháború alatt a haditörténet és ezek elismerésül most a királyi kegy Csécsi Nagy Imre ezredes dandárparancsnokot a Lipót-rend hadi-ékitményes lovagkeresztjével tüntette ki.

— Az aradi borvásár. Az arad-hegyalja és az aradi bortermés iránt óriási kereslet és érdeklődés mutatko-zik a kereskedői körökben. Már ed-dig is nagy vásárlások történtek és igen nagy kötések vannak folyamat-ban. Mint értesülünk, Domány József és fia borkereskedő cég Pollák Emá-nuel és fiai bécsi céggel kötött le je-lentékenyebb tételt. Az aradi borker-eskedő ugyanis négyezer hektólitert adott el a bécsi cégnek és a nagy-mennyiségű áruért 920.000 koronát kapott.

— A kulturpalota felügyelő-bizottsága f. hó 19-én, csütörtökön délután 3 órakor a kul-turpalota könyvtári helyiségében ülést tart. 3091

— Pótolhatók-e a felmentettek? Genf-ből jelentik: A „Temps” a francia kamarának ma-napi ülésével kapcsolatban a fölmentettek kér-dését veti föl, mely már hosszú hónapok óta kísért a levegőben. Megállapítja, hogy a reví-zió már több ízben is mind szigorubbán meg-történt, azonban egyik sem hozta meg azt az eredményt, melyet tőle vártak. Tizenöt-husze-zer embert sikerült minden esetben föl-szívni, de kitűnt, hogy a behívottak csak-ugyan nélkülözhetetlenek voltak és az illető üzemek, ahonnan elvonták őket, hamarosan megsínylették hiányukat. A további be-hívások, bármennyire sürgesse is azokat a köz-vélemény, csak üzemi redukeió árán valósítha-tók meg, ami az állam rovására megy. Arról kell tehát gondolkodni, hogy mi módon lehetne az üzemekben pótolni a munkaerőt. Kísérlet történt a nőkkel. A női munkaerő mind nagyobb tért foglal el a termelésben, azonban nem tudja pótolni a férfi munkaerőt, mert teljesítménye sokkal csekélyebb értékű. Erre már több ízben rámutattunk illetékes he-lyen, ahol a más módon való munkapótlás ne-héz gondot okozott. Angliában is ugyanez volna a helyzet, ha Anglia hadiszolgálatát akkorra lett volna, mint a franciáké. Itt azonban a ha-talmas gyáripar emberanyagát nem érintették s ezzel Anglia kedvezőbb gazdasági helyzetbe került Franciaországgal és szövetségeseivel szemben. Oroszország meg tudta oldani ezt a kérdést, azonban földműves állam lévén, a nyers kínai és japáni tömegeket akadály nélkül fel-használhatta. Más azonban az ipari Franciaor-szág helyzete. Itt is gondoltak a sárgák foglal-koztatására, azonban hosszú hónapok kellené-nek, míg a nyers kultúmegekből munkást fa-ragnának s ez idő alatt a gyárak annyit veszí-tenének, hogy a veszteségek nagyobbak lenné-nek, mint az így nyert munkaérték. Ezen az uton bajos haladni. A probléma mind égetőbb lesz és a háború minden napjával súlyosabb. Katona kell, de a gyárakat sem lehet megállí-tani s ezt a nehézséget kell valahogyan meg-oldani a kormánynak, még pedig hamarosan.

— Hősi halál. Gerich Ferenc tartalékos honvéd zászlós, az ezüst vitézségi érem tulaj-donosa, II. éves joghallgató, folyó évi szeptem-ber 11-én, 21 éves korában az orosz harcúterén szeretett hazája védelmében hősi halált halt.

— Szünetel az aradi Lloyd? Arad klub-életet élő társaságában két nap óta a szenzá-eió erejével ható úgyról folyik a diskusszió. Arról van ugyanis szó, hogy a Lloyd-klubot rövidesen kilakoltatják eddigi fényes helyisé-geiből, amelyekbe egy parancsnokság költöznek be. A kilakoltatást illetőleg kérdést intéztünk a klub vezetőségéhez, ahonnan azt az informá-ciót nyertük, hogy tényleg szó van róla és le-het, hogy már rövidesen meg kell válniok otthonuktól s ez esetben, amennyiben alkal-mas és megfelelő helyiséget nem tudnának szerezni, — legalább egyelőre — föl is füg-gesztü működését. Mindenesetre, a klub tagjait nagyon fájdalmasan érintené, ha meg kellene válniok eddigi találkozó helyüktől, amelynek intimségét, melegét hosszú esztendőök óta már nagyon is megszokták. Bizakodnak ugyan abban, hogy a háború tartama alatt már négy ízben fenyegette a Lloydot a hasonló kilakol-tatás veszélye, s eddig még egyszer sem kö-vetkezett be.

— Halálozások. Reinheimer Gyulamáv. fő-ellenőr 6 éves Klára leánykaja ma délután 5 órakor meghalt.

Kinczel Bernát, nyugalmazott kataszteri főmérnök október 16-án, életének 86. évében elhunyt. Temetése 18-án délután fél 5 órakor lesz a Kossuth-utca 10. számú házból.

LEGUJABB.

Érkezett reggel fél 5 órakor.

Nem pusztult el a „Bremen.”

Berlin. A Pommerische Tagespost híré a Bremen elpusztulásáról illetékes nyelven a leghatározottabban megcáfolták. A lapot hamis hírek terjesztéseért a hadvezetőség betiltotta.

Budapest. Ma fogadta Falkenhayn tábornok a Pester Lloyd tudósítóját, a ki előtt meleg szavakkal emelte ki a magyarok, különösen a honvédek hősiességét. Erejüket a nagyszabású csatában látta legélénkebben megnyilatkozni. Mindig nagy elismeréssel volt a magyar katonák iránt, de most, hogy hazájukat védelmezték, kiváló szolgálatokat teljesítettek. Teljesen egyenrangúknak tartja őket a német gárdaezredekkel és minden tekintetben felülmulthatatlannak. Megemlékezett arról a lelkes fogadtatásról, amelyben Brassóban volt részük, ahol virágzapporral és örömrivalgással ünnepelték a katonákat. Délben a pohárköszöntőben megemlékezett az utolsó brassói győzelemről, a hősekről, akik szívük vérével arattak diadalt, majd a legközelebbi negyedik erdélyi nagy győzelmünkre üritette poharát.

Megkezdődik a menekülők visszatérése.

Budapest. A Budapesti Tudósító arról értesül, hogy az erdélyrészi menekültek visszatelepítéséről az előfeltételeket a hatóságok Csík-, Háromszék- és Brassó-vármegyék, valamint a nyugati keskeny határmenti sáv kivételével már mindenütt megteremtették. Először a falusiak, a mezői munkások térnek vissza, a mezői munkásoknak a tél beállta való elvégzésére, azután az üzembe hozható gyárak alkalmazottai, a fogyasztási cikkek termelői és terjesztői, lelkészek, orvosok, gyógyszerészek térnek vissza. A városi lakosság, tanítóság, betegek, öregek, munkaképtelenek csupán később térhetnek vissza, hogyha a hatóságok ellátásukról már gondoskodhatnak. A visszatelepítés előkészítésére Marosvásárhelyen visszatelepítő központot állítanak fel. Külön menekült vonatokat járatnak és gondoskodnak a hazautazók ellátásáról. A posta és táviróforgalom rövidesen szintén normális lesz.

Bécs. Weiskirchner polgármester a községtanács mai ülésén bejelentette, hogy a parlament összehívására tárgyalások vannak folyamatban. A mozgalmat nagy örömmel üdvözik és remélik, hogy a kormány mindent elkövet a parlamenti élet helyreállítására.

Luganó. A Stefani-ügynökség jelentése szerint az Agence d'Athènes közli: A szövetségesek két szállító gőzöse Pireusban 1000 matrózát tette partra. A városházát, az athéni és a pireusi pályaudvarokat a kastellai útegeket megszállották. 150 matrózt két gépfegyverrel Athénbe küldöttek, akik a városi színházat megszállták. A város nyugodt. A minisztertanácsot sürgősen egybehívták.

— Elfogott betörő. Tegnap este a rendőrség detektívjei letartóztatták Neucza József többszörösen büntetett csavargót, akit mint katonaszökevényt is kerestek. Neuczáról ugyanis kiderült, hogy az utóbbi napokban több betörést követett el. Így többek között Asbóth Béla jószágigazgatósági főtitkár lakását is felnyitotta, mialatt Asbóth családjával Mezőhegyesen tartózkodott. A betörő a lakás egyik szekrényéből egy ékszerdobozt vitt el, melyben értékes műtárgyak voltak. A tárgyakat egyenként eladta és a dobozt eldobta. Ez a doboz adta meg az első nyomot a rendőrségnek a bűnös ember kézrekerítésére. Neuczát egyelőre a rendőrségen tartják, hogy büntelést megállapítsák, azután átkísérik a katonai hatóság-

Genf. A Journal jelenté Pétervárról: A román vezérkar szerepét október tizenötödikén az orosz vezérkar vette át.

Kopenhága. A pétervári japán nagykövet nemrégiben a béke kérdésről beszélgetést folytatott az utcán egy semleges diplomatával és szóról-szóra a következőket mondotta: A háború vége semmiesetre sincs még közel. Az entente hatalmak egyike mindent meg fog tenni a háború meghosszabbítására azért, hogy Oroszország még jobban meggyengüljön. A pétervári angolelles körök, amelyeknek befolyása létségtelenül növekszik, ezt a kijelentést amaz állítás újabb bizonyítékként aknázza ki, hogy Anglia egyáltalán nem reméli már Németország legyürését, mindazonáltal a háború folytatását forszirozza azért, hogy Oroszország végső kimerülés következtében Ázsiában elveszítse akcióképességét.

Basel. A Basler Nachrichten jelenté Mukdenből: Sato japán tábornok parancsnokságával, nagyobb japán csapatok jelentek meg Mandzsuriában.

Budapest. A sajtószállásról jelentik: A román vezérkar hivatalos jelentése október 16-áról: Fulgestől (Gyergyótölgyes) északra és északnyugatra, a Felső-Békás völgyben heves tüzéri tevékenység. Palánkánál, az Uzu (?) völgyben gyalogsági támadásokat visszavertünk. Negyven foglyot ejtettünk. A határon tüzéri harc. Az ojtói szorosban az ellenség gyalogsági támadását visszautasítottuk. Az ellenség a határon hevesen megtámadta csapatunkat, de a határon túl visszavetettük. Buzevölgyben jelentéktelen hadműveletekben 80 foglyot ejtettünk. Bablabudzinál az ellenség kényszerített bennünket, hogy kissé visszavonuljunk. Dél-Brutseánál a helyzet változatlan.

hoz, amely a statáriális rendelet alapján ítélkezik majd telette.

— Francia „Zepelinek”? Genfből jelentik: A francia hadseregnek két kormányozható, háborús tapasztalatok alapján megépített katonai léghajója van, melyek a napokban Páris felett nagy magasságban próbarepüléseket végeztek. A léghajók külsőre a megtevesztésig hasonlítanak a „Zepelinekhez”.

— Munkaalakom aradi asszonyoknak. Értesítjük a hadbavonultak családjait, hogy a származás munkája megindult. Aki munkát kíván

vállalni, jelentkezék a várban a 11-ik század helyiségében. Mindazokat, akik munkavállalás céljából a várba mennek, ha bemenetelük célját megmondják, nemcsak beeresztik, hanem a helyiséghez is elkísérik őket. A népiroda vezetője.

— Segítsék a menekülteket. Aradvármegye főispánjához, Baross Ferenc dr.-hoz az erdélyi menekültek részére érkezett újabb adományok: Neuman testvérek aradi cég tisztviselői 250 korona. N. N. 300 korona. Diósi Ignác fia Lajos (Nagyvárad), Milkó Vilmos és fia (Körösbánya), Laendler Aladár (Arad), Zelenszky Róbert gróf uradalma (Ötvenes) egy-egy waggon tüzfát, Seidner Bernát és fia (Marosborsa) pedig két waggon tüzfát ajánlott fel ingyen a menekültek részére.

— A Királytigris premiéré az Apollóban. A tegnap megkezdett film ma mutatta be az Apolló-színház zsufolt nézőtér előtt. Az amerikai „Arany-sorozat” második filmje: „A királytigris” semmiben sem marad mögötte a sorozat első filmjének, a Trilbynek. A kiállítás, a darab felépítése hasonlóan nagystilű, igazi amerikai méretű, a szízsége pedig még a Trilbynél is érdekesebb. Nem mindennapi ember, aki nappal a legbecsületesebb polgári életet éli, éjszaka leveti a nappali álcot, felveti a Jimmy Valentine nevet s a legszenzációsabb és kinyomozhatatlan betöréseket követi el. Vakmerő, ügyes és mindig sikerrel járó vállalkozásaiért társai szinte rajonganak érte s „Királytigrisnek” nevezik el. Egy balul sikerült betörés után a zseniális bűnöző a börtönbe kerül, ahonnan a kormányzó menti meg, mert felismeri benne leánya egykori megmentőjét. Megjavul, becsületesebb ember lesz s boldog családi élete eltelejteti sötét múltját. A kolosszális bűnügyi drámát zajos ovációval kísérte a premier publikuma. A kép még szerdán és csütörtökön megy.

— Értesítés. Weisz Hugó jóhírnévű aradi fényképész néhány napra haza érkezett, műtermének vezetését személyesen átvette. Kéri a n. é. közönséget, hogy ezen idő alatt felvételeket lehetőleg, idejének beosztására való tekintettel, előjegyzés szerint eszközöljék, naponta 9—12, 2—6 órák között. Telefon 211.

Hajszja a görög király ellen.

— Távirati tudósítás. —

Szalonki. Az ideiglenes görög kormány közli a lapokkal, hogy néhány athéni lap szerint az entente hatalmak az ideiglenes kormányt nem ismerték el. A valóság az, hogy az ideiglenes kormány a nagyhatalmakkal még nem is közölte hivatalosan megalakulását, miért is elismeréséről, vagy nem elismeréséről szó sem lehetett.

Stockholm. A pétervári távirati ügynökség, valamint a magánjelentések közlik, hogy Athénből mintegy huszonhétézer és Larissában tizenötezer királyhű görög csapatot vontak össze tisztjeikkel együtt.

A Daily Eromicle Athénből érkező táviratokból azt jósolja, hogy a jövő hét elején Görögország helyzetének egy új kritikus fázisa fog megkezdődni.

Genf. Az Havas ügynökségnek jelentik Athénből: Azok a tartalékosok, akik, mikor a király szemlét tartott a flotta tisztjei és legénysége felett, a tömegbe vegyültek, a venizelistákat megverték. Az incidens következtében a szemlét elhalasztották.

Hága. A Central Newsnek jelentik Athénből: Az entente azért követelte a görög flotta kiadását, mert hiteles értesülést kapott arról, hogy a király a flottát a Dardanellákhoz akarta küldeni, hogy ott a flotta a török hajóhaddal egyesüljön. A hírt a király elleni eszperen hajszában találták ki.

H O M U N C U L U S.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Kurländer Jenőt nem helyezik szabadlábra. Nagyváradról jelentik: A királyi törvényszék gyorsított eljárás szerint ítélező második tanácsa augusztus 19-én hozta meg ítéletét Kurländer Jenő nagykereskedő bűnpereben. A szállítási csalásokkal vádolt nagykereskedőt a tanács két és fél évi fegyházra ítélte és a Kuria döntéséig szabadlábra helyezte, ami ellen a királyi ügyész felfolyamodással élt. A szabadlábra helyezés ügyében tegnap érkezett le a Kuria határozata. A legfelsőbb bíróság az ügyészi felfolyamodásnak helyt adott és elrendelte Kurländer Jenő további fogvatartását.

§ Szabadlábra helyezett aradmegyei földbirtokos. Nemrégiben történt Szentannán, hogy egy ottani vagyonos birtokos, Müller József születés közben összeszólalkozott anyósával, Zimmermann Antalnival s a vita hevében vadászfegyverével reá lött. Az anyóst súlyos sérüléseivel beszállították a vármegyei kórházba, míg Müller József ellen megindult a büntügyi eljárás s a vizsgálóbíró véleménye alapján előzetes letartóztatásba helyezték. Müller családja Nagy Sándor dr. aradi ügyvédet kérte föl a védői tisztt ellátására, aki legelőször is felfolyamodással élt a vádtanácsához Müller szabadlábra helyezése érdekében. A vádtanács helyt is adott Nagy Sándor dr. felfolyamodásának és a mai napon szabadlábra helyezte Müller Józsefet, akinek ügyében rövidesen a főtárgyalást is megtartják.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1916. október 18-án szerdán:

A) Bérlet. A) Bérlet.

Itt először:

Névtelen asszony.

Színmű 5 felvonásban.

Kezdeté 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

Révgálic,

előnyös árban beszerezhető az Altalános Bank és Takarékpénztár R.-T. által.

TALPALTASSA CIPOJÉT
bármely cipésznél
HOPJES
duplatalppal.

Kinczél Vilma és nővére föltisztolendő Editha, a maguk, illetve Kinczél Mária mint testvér ugyiszintén menyje özv. Kinczél Gusztávné szül. Hauser Hermína és leánya Gabriella férjezett Dr. Beniska Imréné mint unoka a kiterjedt rokonság és ismerős nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik, a felejtethetlen és hőnszeretett jó édesapa, testvér, após, nagypapa és rokon

Kinczél Bernát

nyug. katasztrori főmérnök

f. évi október hó 16-án d. u. 6 órakor életének 86-ik évében rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, a Mindenható bölcs akaratához képest bekövetkezett jobblétre szenderültét.

A felejtethetlen drága halott földi maradványai f. hó 18-án délután 1/2 órakor fogtak a Kossuth-utca 10. sz. gyászházból, a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint történt beszentelés után, a felső temetőben levő családi sírhelyen örök nyugalomnak átadatni.

Az engesztelő gyászmise áldozott az elhunytak lelki üdvéért f. hó 25-én d. e. 9 órakor fog a helybeli föltiszt. Minoriták szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Mindig fájó szeretettel fogunk rólad emlékezni!

Arad, 1916. október hó 16-án. 15

Varga Imre első tanácskésői intézkedése Arad, Andrássy-tér 13. Telefon nappal: 37. Éjjeli szolgálat: 138.

A szépségápolás tika a felhasznált széplőtőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arckenőcse. Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 kor.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fillér.

Rozsnyay Szerén Aropora. Lehetőleg illomságu, Crém, fehér, rózsas és testázt. székben Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, orgona, sörös rózsas, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1846

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzon kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 KORONA.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doréfogpaszta

használatával. Noha habok! A szájdüveget tisztítja, utólag igen kellemes. Ára egy pocsihasználati utasítással 50 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy káptára:

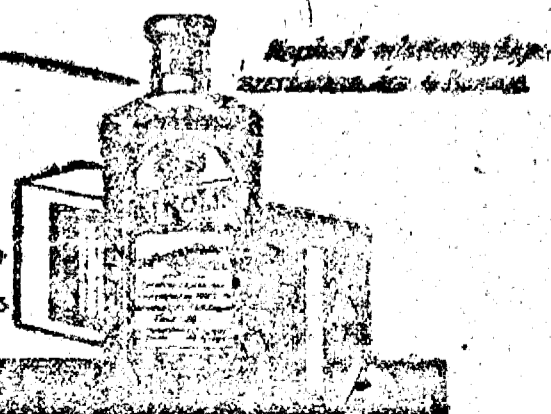
HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Mogyorósszal szemben.)

SIROLIN "Roche"
tuberculosis, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

- 1. Mindenki, aki hosszabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
- 2. Azok, kik krónikus legcsőhurutban szenvednek, sirolint használják.
- 3. Asztmában szenvedők. Ennek betegségét sirolin használata jelentősen csökkenti.
- 4. Skrofózisban szenvedő gyermekek, kiknek a betegség kórokozóját a sirolin előnyösen befolyásolja.



27086—1916.

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város közlelmezési bizottsága a tulajdonát képező ökröket, teheneket, üszöket és borjúkat 1916. évi október 20-án d. e. 9 órakor az országos vásártéren nyilvános árverésen eladja.

Az eladás elősúly szerint történik minden levonás nélkül. A vételár az állatoknak a vagonhídon történt lemérése után készpénzben lefizetendő.

Kikiáltási ár: Az ökröknél elősúly kilogramja 4 korona 50 fillér, a teheneknél elősúly kilogramja 3 korona 60 fillér, az üszöknél elősúly kilogramja 3 korona 20 fillér, a borjúknál 3 korona.

Arad, 1916. október 14.

Arad sz. kir. város közlelmezési bizottsága.

Azonnali belépésre

keresek:
egy fűszer- és egy
vaskereskedő
segédet.

Messzer Lipót,
Kisjenő. 5424

A legerősebb forgalmasabb helyén
Andrássy-tér 8. számú
házaiban egy kisebb

üzlethelyiség
azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadó-
hivatalában, József főherceg-ut 22.

Jótállás

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár
nagybocskereki ny. főkapitány és faharomszertenyőztetőnek nagyszékű tulajdona

„Patkánin”

patkányirtó szer, (nem mérge) mely emberre és házi állatokra sem ártalmas és minden esetben minden más irtószertől előnyösebb. — Minden édesgőz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jótállás, ismertető prospektust melyben le van írva, hogy különféle gazdaságokban hany adag használható. Kérésre ingyen küld a Patkánin gyár vezetője nagybocskereken. 4142

Egy waggon

üres láda

nagy részben trafikos.

eladó

Messzer Lipót
Kisjenő. 5424

20961—1916. k. h.

Hirdetmény.

A korpá és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozata tárgyában kelt 2780—1916. M. E. számú kormányrendeletet, a következőkben teszem közzé:

Korpát, köles-takarmányiszót, köleshéjat, olajpogácsát, cukorszörpöt, (melasse-t) szárított répaszeletet, valamint szárított moslék és törkölyléket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve, vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a ministerium 2966—1915. M. E. számú rendelete alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 10. napján megjelent 184. számában) a kiegészített korpaközpont közvetítésével forgalomba hozni nem szabad.

A malomváltat annak, aki a 2117—1916. M. E. sz. rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott örlési tanúsítvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére örlötet, az ezen örlésből származó korpát kizárólag a tulajdonosnak, ha pedig azt az örlötető átvenni nem kívánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvevő csak saját állatainak takarmányozására használhatja fel, s ha állami okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendszerint minőség mellett mm-ként (100 kg.) tisztasúyra a következőkben alapították meg:

Az ipari termékek vagy hulladékok métermázsánkénti legmagasabb ára: Korpá K 20. Köles takarmányiszót K 36. Köles héj K 16. Repcepogácsa K 30. Vadrepcepogácsa K 30. Napraforgómag pogácsa K 40. Gomborkamag pogácsa K 40. Tökmag-pogácsa K 45. Lenmag-pogácsa K 40. Kendermag-pogácsa K 20. Keményítőgyári szárított tengeri-moslék K 32. Keményítőgyári szárított burgonya-moslék K 19. Szárított sőtörköly K 26.

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodási költséghez való szállításnak és a berakásnak költségét is, csak nélkül, készpénzfelvétel mellett történő berakás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak úgy a földi mint a tengeri származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik a miniszter-

riumnak a korpá forgalomba bocsátásának szabályozásáról 2966—1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapításáról és ezen cikkek előállításának, azaz forgalombahozásának és szállításának szabályozásáról 4135—1915. M. B. szám alatt kiadott rendeletei, (l. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 287. számában, kivéve a 2960—1915. M. E. számú rendeletnek 8. és 7. §-ában, valamint a 4133—1915. M. E. számú rendeletnek 1. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakítására vonatkozó rendelkezéseket, amelyekkel azzal egészítették ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az említett §-okban megállapított létszámon felül több tagnak kiküldése válnék szükségessé, ez iránt a földművelésügyi miniszter a kereskedelmügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

Arad, 1916. szeptember hó 14.

Grein, főkapitány.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ” készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-örém egy tégely K 1.50, Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1.50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1.50, Ibolya Doré-hőlgypor 1 doboz K 1.50.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legesebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni, a „Melogen”. Ára 2.40 korona.

Szőrvesztő-Depilior. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrt arcnak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasításnál 1 korona.

A fenti szerek készítője Hajós Arpád Győry-szer-tárában ARAD, Andrássy-tér 22. sz. Alapítva 1886. évtől az Aradmegyei Kórház számára.

„EOS”

tiszta zsiranyagból készült

cipőtisztító

megint kapható minden színben

1 doboz 90 fillér

CIPŐTŐZSDÉ

Andrássy-ut 22. :. Telefon 13—44

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
Minden szó hirdetés ára 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.
A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
A legkisebb hirdetés ára 20 fillér.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/6 óráig vesszünk fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Gazdag urlembert

tisztelettel ismeretséget óhajtom. Leveleket „Csinos nő” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 5435

Oktatás.

Okleveles tanítónőt

keresek vidékre 10 éves leánygyermekem mellé, ki az első felosztályt végezte, vizsgáztató, németben perfect és kezdő zongorát tanít. Cím a kiadóhivatalban. 5432

Alkalmazást keres.

Férfi tanácsnok ajánlkozók

teljes ellátás mellett bármilyen kereskedésbe. Ajánlatok Hackl Gyula és Társa üzletébe, Ujváros. 5441

Alkalmazást nyer.

Magános urak

megbízható ügyes leányt keres szobaleányi teendőkre. Varrni és főzőni tudó előnyben részesül. Cím a kiadóhivatalban. 5360

Ügyes belháziasszony

100 korona kezdő fizetéssel azonnali belépésre keres, Haza drogéria. 5418

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Üzletek.

Vidékre keresek

keresztény korecsmározt. Ugyanott szatócs üzlet is folytatható. Cím a kiadóhivatalban. 5420

Andrássy-tér 8.

száma házban egy kisebb üzlethelyiség azonnala kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

Gyógyászat.

Az angol

fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hebe—Földes féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hebe gyógyszerár. 12

Lakást keres.

Vasúti hivatalnok

keres butorozott szobát nov. 1-re Cím Nagy Endre, postafiók 111. 5500

2-3 szobás

modern lakást a belvárosban, esetleg konyha nélkül, lehetőleg fürdőszobával. Keresek. Cimeket a kiadóba kér. 5400

Kiadó lakás.

Három utcai

4 udvari szobából álló II. emeleti lakás, Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnala kiadó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Vétel és eladás.

Egy alig használt harmonium

jutányos áron eladó. Cím a kiadóhivatalban. 5483

Beresherdők

körülbelül 100 hektóliternyi, eladók. Cím a kiadóhivatalban. 5438

Galéria

ebédlő és szalon részére megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 5437

Szaját főzésű szállóalkvár

eladó. Deák Ferenc-utca 40/a., Fülöp-étterem. 5440

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papírnok nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadságtér 1. Telefon 308. 601

Egy keveset használt

püsch boa és karantény eladó. Andrásy-tér 26., IV. lépcső, I. em., 29. a. 8500

Túria-eladás.

Az Acsev. alvácál erdőüzlete megkezdte tűzli termékeinek eladását. Selejtmentes bükkhasább vagonváltókban megrendelhető az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak erdőüzletvezetésénél, Arad, József főherceg-ut 22., földszint. 4366

Egy alig használt egyenáramú

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Különléle.

Egyesült

15-én d. a. egy sötét sárga hasas nőgyertya kutyá „Valdi” névre baltog. Megtárló kéretek Podor Aladár, Zsófia-utca 8. átadni, hol jutalomba részesül. 5429

Bajnagosi pusztáról

csőtörtek este elment egy hibás elméjű 15 éves, szőke, magas, erős fiú, mezit-lábs, rossz ruhában. Aki rákád, értesítse róla az újságon keresztül. 5436

Munkáltatói terhelés

bérbeadó. Bővebb felvilágosítással szolgál a főhercegi uradalmi erdőhivatal, Honcstón. 5886

Az Anusol

aranyér-kupokát mindenben pótolják a Haemorholdal-kupok, azonos összetételűk folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Hebe gyógyszerár Arad. 12

19647—1916.

Hirdetmény.

Közölni teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2860—1916. M. E. sz. rendeletével az „Olaj és Zsiradékügyi Bizottság” megalakítása tárgyában a következőkép rendelkezett:

A magyar szent korona országainak növényi és állati olajokkal és zsiradékokkal való ellátására zsiradékügyi bizottság alakítottatik. A bizottság megalakítása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

A bizottság eredményes működése céljára a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekelt vállalatok üzemet ellenőrizze és evégből az üzleti könyvekbe és levelezésekbe is betekintsen.

A bizottságot ebben a működésében az érdekelt vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni.

Aki az elrendelt bejelentést nem teljesíti, vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit meg nem tartja, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással és kötézer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Grein, főkapitány.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy iródban, Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

özv. Szalkai Arminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműek, legfinomabb anyagból, szűnes és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Uri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvétetnek. 8418

26986—1916.

Hirdetmény.

Közölni teszem, hogy a cs. és kir. katonai parancsnokság 65. évi október hó 20-tól kezdve minden pénteken a rendes heti piacunkon az állatvásárterem a marhalevél átírási iroda (a cadua ház) mellett katonai lovasart tart, mely alkalommal a katonai bizottság az eladható állatokkal megrakott szarvadékból közvetítőket meilőzésével a kiadott áron megveszi és szonnal készpénzzel kifizeti.

A helybelli lótulajdonosok még a katonaság részére már osztályozott és nyilvántartó lappal ellátott lovakat is eladhatják a katonai bizottságnak, azonban a nyilvántartó lapokat kötelesek magukkal vinni és a katonai bizottságnak feleltetni.

Felhívjuk úgy a helybelli, mint pedig a vidéki lótulajdonosokat, hogy az eladni szándékukban lévő lovaikat a fent megjelölt időben és helyen működő katonai bizottság elé vezessék.

Arad, 1916. október 14.

A városi tanács.

Vámórlásra

a buzát Aradról malmomba szállítom és a

lisztet

házhoz vissza saját fuvarrommal legmérsékeltebb fuvardíjért.

Kelb Ödön

hengermalma

Kisszentmiklós.

5484

28487—1916. kh.

Hirdetmény.

A földművelésügyi miniszter ad. 4402/III—A. 3. száma rendeletével közölte, hogy a kiirtott erdőgyrészt vármegyék, valamint azok a varmegyék, melyeken kereszttül a kiirtott területekről származó hasított körmű állatok elhajtatnak ragadós száj- és körömfájással fertőzöttek lévén, fenntartog a veszély, hogy a menedéklék állataival ezt a nagy mértékben ragadós betegséget az országban szét hurcolják.

Közölni teszem és a gazdaközönséget figyelmeztetem, hogy a kiirtott erdőgyrészt vármegyék-ből elhajtott hasított körmű állatok hajtás közben ki voltak téve a száj- és körömfájással való befertőzésnek, minek folytán azokkal elővigyázatosan kell bánni.

A ragadós száj- és körömfájás szétterjedésének megelőzése végett az ilyen hasított körmű állatoktól legalább 8 napig eiküldniye kell tartani s ezen idő alatt azokat más hasított körmű állatokkal közösen legeltetni nem szabad. Ha az ilyen állatokon a ragadós száj- és körömfájásra utaló tünetek mutatkoznak, arról azonnal jelentést kell tenni a közönségi előjáróságnak.

Arad, 1916. évi október hó 8.

Grein, főkapitány.

1916. Pk. 8162/5. szám.

Árverési hirdetmény.

Állított kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a értelmében ezennel közölni teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság fenti száma végzése által özv. Avarffy Gézáné aradi leány városhajtó javára 651 korona tőke és járulékaik erejéig elrendelt ki-elégítési végrehajtás alkalmával bírói ítélettel 2490 koronára becsült bútorok, rongora és egyébektől álló ingóságok nyilvános árverés útján eladotnak.

Mely árverésnek a helyszínén vagyis Aradon, Aulich Lajos-u. 15. sz. a leendő esaközlésére 1916. okt. hó 21-ik napján d. a. 10 óraja határidőül kitűztük és ahhoz a venni szándékozók ezennel egy megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok esen árverésen az 1881. évi LX. tc. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becséson aul is eladotni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. tc. cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1916. évi október hó 1. napján.

Győrffy Arnold

bírói ítélet végrehajtó.

5490

Állatkredítők

Valódi amerikai éremmel díjazott állatkredítők gyári rak-tára.

Gyermeklocsik

valamint összecsalható

nyugvó-ágyak

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

noribergbi díszmű- és játékaru üzletében. 2101

Arad, Szabadságtér 21.